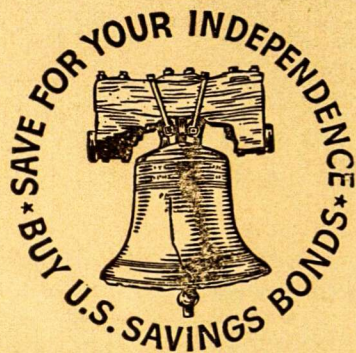

1952

Nr. 5

KARYS

Pirkite Jungtinių Amerikos Valstybių Taupymo Bonus ir užtikrinkite Amerikai ir sau laisvę. Taipgi, pirkdami bonus, užtikrinsite savo sunkiai uždirbtiems pinigams saugumą ir gausite geresnį nuosimtį, negu kitur dabartiniu metu yra mokamas. Taigi, pasinaudokite šia proga ir šio vajaus metu įkeiskite savo pinigus į JAV Taupymo Bonus.

Lietuvių Radijo Draugijos PROGRAMOS

J. P. GINKUS, Direktorius

Seštadieniais 2 val. popiet. — WWRL 1600 kc Oro bangomis transliuojami įvairūs visuomenės pranešimai, naujienos, muzika (vietinės žinios, parengimai: koncertai, šokiai, ir t. t. Vestuvės puotos, liūdni pranešimai).

495 Grand Street Brooklyn 11, N. Y.

Tel. EVergreen 4-7142

J. P. GINKUS AD. JEZAVITAS VALAKAS
Direktorius Muz. Dir. Pranešimų Dir.

Kai tamsos galybė naikina šimtmečiais sukurtas mūsų tautos kultūrinės vertybes, kiekvieno lietuvių inteligento pareiga yra skaityti, platinti ir palaikyti vienintelį kultūros žurnalą

AIDUS

AIDAI, pradėję eiti tretyje, jau treči metai Amerikos žemyne jungia vieningam kūrybos darbui mūsų geriausias mokslo, meno ir literatūros jėgas;

AIDAI, palaiko Lietuvos prisikėlimo viltį ir pranašauja giedrą laisvės rytmetį;

AIDAI, pasitikėdami lietuviškos visuomenės iki šiol rodomu palankumu,

1952 METAIS

DAR KARTĄ KIEKVIENĄ LIETUVIŲ INTELI-
GENTĄ KVIEČIA Į SKAITYTOJŲ EILES.

Prenumeratos kaina: JAV ir Pietų Amerikoje — metams 5 dol., Kanadoje — 5.50 (kanadiškais pinigais 6 dol.). Kituose kraštuose — 6 dol.

ADMINISTRACIJOS ADRESAS:
AIDAI, Kennebunk Port, Maine

Skaitykite ir platinkite "TĖVŲ KELIĄ"!

Venecuelos lietuvių mėnesinis žurnalas

Rašyti: Revista Catolica Para Lituanos,
Aportado 369,
CARACAS—VENEZUELA

TAUPLYKITE ateičiai. Pasidėkite taupomus pinigus į CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION, kur kiekviena santaupa pilnai apdrausta iki \$10,000.00 — by an Agency of the United States Government.

KUR visada buvo ir yra išmokamas aukštas dividendas.

KUR pinigai buvo ir yra išmokami pagal parci-kalavimą.

KUR tamsta gali atlikti visus savo ir savo šeimos finansinius reikalus.

KUR 27 metų patyrimas užtikrina visiems saugų ir teisingą patarnavimą.

Dėl paskolų geresnėms sąlygom, perkant arba statant namą, visada pasimatykite su mumis. Mūsų turtas yra virš septynių milijonų dolerių—\$7,000,000.00.

Chicago Savings & Loan Association

GRovehill 6-7575

6236 South Western Avenue, CHICAGO, ILL.

J. PAKEL — Prezidentas

Ilustruotasis KARYS

Tai gausiai iliustruota mūsų žurnalo dalis istorinėmis, karinio, kultūrinio ir įvairių kitų gyvenimo sričių foto nuotraukomis.

Po metų Jūs veltui turėsite puikų, vertingą paveikslų albumą.

Nedelsdami siųskite KARIO prenumeratą! Laiku įmokėta Jūsų prenumerata padės žurnalui išlikti jo pasiektame lygyje ir iš viso išsilaikyti.

KARYS

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Redaguoja: Dom. Peñikas, Br. Aušrotas ir Sim. Urbonas. Leidžia KARIO leidykla. Prenumerata: metams 4 dol., pusm. — \$2.50, atsk. nr. 45c. Adresas 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y., Spausdinamas Tėvų Pranciškonų spaustuviėje, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

THE WARRIOR

magazine for the veterans of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world. Published monthly by "KARYS", 680 Bushwick Avenue, Brooklyn 21, N. Y. Subscription \$4.00 per year. Single copy 45 cents. Entered as second-class matter at the Post Office Brooklyn, N. Y. OFFICE OF PUBLICATION: 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Nr. 5 (1278)

1952 M. RUGPIOTIS-AUGUST

ĮSTEIGTAS 1919 M.

Juozas Mikštas

DVASIOS IR ŽODŽIO GINKLAS

K A R I U I

Bronys Raila

KARY, ir tu esi tremtinis,
Ir neramus, kaip mes visi.
Ir tu ilgiesi čia tėvynės,
Ir tu nesavas čia esi.

Kai savanorį tu lydėjai
Į apkasus, kovos ugnin,
Jam laisvės gandą nešė vėjai,
Ir narsiai žengė jis pirmyn.

Kai po nakties išaušo rytas,
Kančia paliko praeitį,
Tu, pergalės džiaugsmu nušvitęs,
Toliau budėjai parengty.

Bet vėl sugrįžo sunkūs metai —
Ir mums ir tau, kuklus **KARY**:
Vėl varganas dienas tematom
Ir varstom svetimas duris.

Bet vėl tu, šalimą užsidėjęs,
Žengi naujų kovų laukais:
Europa, Afrika, Korėją
Ir Indokiniją lankai.

Tik neužklysti į tėvynę,
Kur partizanai miškuose
Dar veda kovą žūtibūtinę
Ir guodžias ateitim šviesia.

Bet tu pas juos tikrai sugrįši,
Ir mus visus tenai visi.
Juk tu kovotojas ir vadas,
Juk Lietuvos **KARYS** esi.

Kaip dvylika brolių, juodvarniais lakstančių, greit parskrido štai jau tiek pat metų, kai mūsų Tėvynės laisvė rudųjų ir raudonųjų imperialistų buvo užšlopinta.

Bet šventas laisvės troškimas ir mūsų tautinė valia gyventi nepriklausomai negalėjo būti užgniauzta. Tai matėme visi, buvome dalyviai ar bent liudininkais, tebejaučiame ir tebe-girdime, kaip dūzgia toji laisvės valia mūsų sielose ir žaliosios Tėvynės gojuose. Tikime, kad mūsų troškimas anksčiau ar vėliau išsipildys.

Tačiau nebūkime kūdikiais.

Juk ar neskamba vien nekalto kūdikio gaidomis tie dažni daugelio mūsų pasisakymai ir sušukimai, kad štai mes — grįšime į Tėvynę, štai jau greit važiuosime, plauksime ir skrisime, kur mūsų karštai laukia draugai ir artimieji. O jei jų nebebūtų, tai mus laukia mūsų laukai, miškeliai, upės ir miestai...

O kokiomis sąlygomis, kieno malone, už kieno darbą ir aukas?

Yra juk dėsnis, nemažiau

kietas už anąjį mūsų troškimą, kad tautoms laisvės niekas nepadovanoja, o reikia ją patiems iškovoti ir išlaikyti. Galima pasinaudoti palankesnėmis kitų sudarytomis sąlygomis, galima ir reikia pasirinkti patogiausią momentą, galima atsiremti draugingų talkininkų veiksmais, — bet už savo tautos laisvės ir nepriklausomybės lobį pagaliau lemiamai aukotis reikia patiems.

Tad argi esame tik naivūs kūdikiai? Argi tikime, kad kažkas kiti savo darbu ir aukomis parengs mums greitą, lengvą, malonų grįžimą? Argi manome, kad mums nieko kito nereikia ir nereikės daryti, kaip tik dar truputį palaukti, o paskui tik — važiuoti, plaukti, skristi, lėkti namo?...

Pagaliau, argi galvotume, kad tą visą džiugią grįžimo puotą mums turi paruošti ir nupelnyti anie Tėvynėje likusieji broliai, laisvės kovotojai, partizanai, sukilėliai? O kiek jiems padėjome ir padedame, čia į laisvesnę ir ramesnę užfrontės užuovėją pasitraukę? Už ką jie galės manyti, kad mus iš užsienio turėtų pasitikti su išskęsto-

1830-31 METAI

LIETUVOS ULONŲ MAJORAS HORDYNSKIS IR JO

KNYGA APIE LIETUVOS — LENKIJOS SUKILIMĄ

ADV. KOSTAS R. JURGELA

Birželio 14 d. gen. Dembinskio rinktinė pasiekė Veprius, prie šventosios upės. Kitą dieną ji persikėlė per upę ir atvyko į Širvintus. Iš ten po kelių valandų poilsio rinktinė žygiavo į Maišiogalą, kur praleido naktį. 16-ją dieną, po trumpo žygio, rinktinė jau susitikdavo su nedidelėmis priešo čerkėsų kavalerijos dalimis. Tai buvo pavojinga kariuomenė iš Čerkasijos provincijos, sudaryta iš dviejų pul-

kų, viso apie 3.000 vyrų, kurie neseniai atvyko į Vilnių. Tai buvo lengvoji kavalerija judriausio pobūdžio. Čerkesai dažnai įsiverždavo į mūsų priekinės apsaugos vidurį ir, paleidę ugnį iš savo šautuvų, saugiai apsitraukdavo. Jie buvo ginkluoti dviem pistoletais, ilga muškietą, kardų, ilguoju durklu ir ietimi.

Gen. Dembinskis įsakė išsiųsti priekinę apsaugą. Čerkesai paleido pasitraukiamąją ugnį. Ir taip su jais susikovė mes prisiartinome prie Vilniaus, užėmę poziciją ties "Vyskupo Smukle", ties dideliu viešos užiegos namu, aplink kurį buvo mažų trobų. Tai buvo lyg ir dominuojanti pozicija.

Birželio 17-ją gen. Dembinskis išsiuntė raitininkų jomas žvalgyti į dešinę, ligi pat Neries upės, ir į kairę, ligi pat Kalvarijų, o su vyriausiąja rinktinės jėga tuo pačiu tikslu slinko į priekį. Šiame žvalgygo veiksmė nuolat buvo laikoma frontinė ugnis, ir taip praėjo ištiesa diena. Gen. Dembinskis padarė didelę klaidą, kad jis paleido ugnį, dar negavęs jokių žinių iš gen. Gelgaudo korpo, su kuriuo jis turėjo sutartinai veikti. Iš tikro, tos pat dienos rytmetį, kai gen. Dembinskis buvo taip užimtas, gen. Gelgaudo korpas buvo 36 angliškų mylių atstu nuo jo. Šiais neišmintingais veiksmais gen. Dembinskis parodė priešui visą savo kariuomenę. Priešas kitą dieną pasinaudojo taja klaida.

18-ją dieną, saulei tekant, pasirodė čerkėsų kavalerijos — ištisas debesis ir pradėjo pulti mūsų sparnus, mėgindamas juos apriesti. Po to prisiartinimo kelios rusų pėstininkų voros ir manevravo prieš mūsų centrą, į kurį taip pat ėmė šaudyti iš dvylikos didelio kalibro rusų artilerijos pabūklų. Kitos kavalerijos voros ėmė manevruoti prieš mūsų sparnus. Kiek mes galėjome spręsti, priešojėgas sudarė apie 8.000 vyrų. Matydamas priešojė stiprumą ir įvertindamas pavojų, gen. Dembinskis įsakė trauktis. Tai buvo pradėta vykdyti baismoje priešojė artilerijos ir sparninėje ugnyje, jo sparnų apsaugai puolant mus iš visų pusių. Atsitraukimas buvo įvykdytas didžiausioje tvarkoje ligi pat Maišiogalos, dvylikos mylių atstu nuo mūsų pozicijų, mums netekus apie 50 raitininkų. Atvykus į Maišiogalą ir susirūpinus dėl jokių žinių negavimo iš gen. Gelgaudo, gen. Dembinskis pasiuntė karininką su pranešimu apie įvykius. Tas karininkas rado Ojranuose (Oyrany) gen. Gelgaudą su savo korpu besikeliantį per Nerį. Kiek aš galiu teigti, gen. Dembinskis savo pranešimu tiksliai aprašė kelių pasta-

mis rankomis, kaip savuosius ir gerbiamuosius? Argi jie taip tikrai jaus, jei mes čia užsienyje tik saldžiai sentimentaliam apie grįžimą Tėvynėn tepagalvojame, tik retomis progomis kokią mažytę piniginę aukelę paskiriame, ir vargu ar tiesiogiai jų kovai paremti?

Tai klausimai, į kuriuos atsakymas kiekvienam galėtų būti aiškus. O pats aiškiausias tiems iš mūsų, kurie buvome ar bent tebesijaučiame esą nepriklausomos Lietuvos karininkai ir kareiviai.

Mes, rodos, galėtume ryškiau, realiau ir konkrečiau įžiūrėti aplinkybes bei sąlygas, kuriomis su visų mūsų jungtinių kovingųjų pajėgų talka tegalės būti atkovota laisvė ir atstatyta Lietuvos nepriklausomybė. Ryškiau ir realiau, negu tie kiti patriotiniai svajotojai, kurių jausmai ir troškimai yra lygiai vertingi ir gerbtini, tačiau rūsčiose šios žemės gaivalų grumtynėse nepakankamai lemiamajai laisvės kovai laimėti.

Be abejonės, tai nereiškia, kad iš visiems žinomos tikrovės sąlygų mes turėtume mestis į kitą fantastinį kraštutinumą ir, kaip sakoma, tuojau pat griebtis už ginklo. Tautos rezistencija prieš užgrobikus nėra vien tik — pykšt pokšt!... Tai sunkus, didžiai kantrus, be galo įvairus, labai komplikotas, atsargus ir gudriai apsaugotas visose gyvenimo srityse ir visokiomis formomis pasipriešinimas. Būtiniausiuose atvejuose kraujo auka, o šiaip fizinių pajėgų atspa-

ros išsaugojimas, išteklių sutelkimas, pinigais, budri inteligencija ir bene svarbiausia — tautinės idėjos spindesys, moralinis ir dvasinis atsparumas, žodis blaivus ir drauge tikėjimą stiprinantis...

Buvęs Lietuvos kareivis ir karininkas šioje sąrangoje gali ir turi būti pirmas su didžiausia duokle. Jeigu yra tikra, kad Tėvynės gynimo pareiga esanti pati kilniausioji, tai kova už sumindžiotos laisvės atgavimą kiekvieną mūsų dvigubai įpareigoja. Noblesse oblige...

Mums lengviau bus įsigyti, tinkamai valandai atėjus, plieninius ir aliumininius ginklus, kai mūsų dvasia ir ryžtas bus nesueizėje, bet stangrūs ir be plyšių. Todėl dvasios ir žodžio ginklas šiandien privalo būti kalamas, ir Lietuvos reikalui tik mes patys tai tegalime padaryti.

Šis lietuvių karių žurnalas skirtas juk ne tik gražiesiems mūsų praeities prisiminimams, bet dar daugiau mūsų nenykstantčiai dvasios draugystei palaikyti ir už vis daugiausia laisvės kovinei valiai stiprinti. Kol mes gyvi, galvojantieji ir lietuviškai jaučiantieji, šis žurnalas negali ir neturi teisės susidurti su jokiais sunkumais. Tai mūsų idėjos, pareigos ir kiekvieno gyvojo kario asmeninės garbės reikalas. Nes tai yra mūsų savanorių sukurtosios Nepriklausomos Lietuvos skaidrusis simbolis.

Padarykime viską tam žibuuriui degti. Kelias Tėvynėn bus šviesesnis.

rujų dienų įvykius ir prašė korpo vadą atsiųsti jam pėstininkų ir artilerijos pasparties, jeigu iš jo (Dembinskio) reikalaujama atsilaukyti savo pozicijoje, kurią jis tuomet laikė. Pranešimas buvo baigiamas pasiūlymu, kad, žiūrint esamų aplinkybių, visų geriausia būtų jo rinktinę vėl sujungti su gen. Gelgaudo vyriausiomis jėgomis. Gavus šį pranešimą, į kurį gen. Gelgaudas maža dėmesio tekreipė, buvo pasiūstyti įsakymai gen. Dembinskiui vykti į Paberžę, aštuonių mylių atstumu į kairę nuo kelio, kuris eina iš Vilkmargės į Vilnių. Šio įsakymo tikslas buvo pulkti Vilnių iš Kalvarijų ir persikelti toje vietoje per Neries upę. Tuo būdu, užuot šią rinktinę jungus su gen. Gelgaudo korpu, kaip buvo siūloma, gen. Dembinskiui buvo įsakyta pasitraukti dar toliau. Birželio 19 dieną, kada gen. Gelgaudas pradėjo vykdyti savo puolimą į Vilnių, gen. Dembinskis tuo metu be tikslo žygiavo į Paberžę.

VILNIAUS KAUTYNĖS

Vilniaus kautynės, taktikos požiūriu, bebuvo stipri ataka prieš rusų centrą, norint slėgimu priėti prie miesto užėmimo. Tokio plano priėmimas rodo prieš pozicijos pobūdžio ir jo jėgų nežinojimą. Iš tikro, pulki šį miestą iš stipriausiojo šono, iš Kaučo šono, buvo beveik visai neįmanoma. Kaip mums buvo pranešta, Vilnių gynė penkios kariuomenės dalys, kurias sudarė iš viso apie 30.000 vyrų ir kurioms vadovavo generolai Kurata, Tolstojus, Sakėnas, Malinovskis ir Širmanas.

Kautynės prasidėjo birželio 19 dienos rytą. Priešas liko nublokštas iš pirmosios savo pozicijos, kuri buvo maždaug vienos mylios atstumu nuo miesto. Jį trauktis privertė smarki 1-jo ulonų pulko ataka prieš rusų artileriją ir pėstininkų voras ties viduriu. Pasitraukęs iš šios pozicijos, priešas užėmė kitą stiprią poziciją aukštumose, kuri vadinamos Panerio kalnais (Góry Konarskie). Šią stiprią poziciją jau pridengė įsitvirtinimai (fortifikacijos). Dešinysis priešų sparnas, sudarytas iš stiprių pėstininkų vorų, atsirėmė Neries upės; vidurys, kuriame buvo sutelkta visa prieš artilerija iš 50 pabūklų, užėmė aukščiau minėtas aukštumas; tų aukštumų šlaitus saugojo šauliai, paslėpti už nedidelių žemės pylimų, tuo tikslu supiltų. Kairijį priešų sparną sudarė ištisai kavalerija.

Išstūmus rusus iš pirmosios jų pozicijos, mūsų artilerija buvo nukelta į priekį ir išstatyta ties priešų viduriu. Tas turi būti laikoma didele klaida. Tuo pat metu, kai mūsų artilerija

liko šitaip panaudota, kairysis mūsų sparnas gavo įsakymą pulkti dešinijį priešų sparną. Mūsų pėstininkų voras, iš dalies sudarytos iš lietuvių naujokų (šių lietuvių dalį sudarė pulkas grafitės Piloterytės, kuri lydėjo savo kovotojus atakoje), ėmė veržtis į priekį su tokiu įniršimu, kad jie netgi neturėjo laiko šaudyti, bet grūmėsi su priešų ranka į ranką. Įvyko didelės skerdynės, ir rusai pradėjo trauktis dėl šio atkaklaus puolimo. Bet kaip tiksliai tą akimirksnį mūsų artilerija, negalėjusi atsilaukyti prieš vyraujančią priešų ugnį iš pranašesnių jo pozicijų, ėmė trauktis atgal; ir tatau davė rusams laiko pasiūstyti naujas pėstininkų dalis savo dešiniajam sparnui paremti. Kairysis mūsų sparnas, nepajėgdamas atlaikyti susirėmimo su sustiprintąja priešų jėga ir bijodamas likti atkiristas, nes jis buvo tam pavojui išstatytas mūsų artilerijai pasitraukus, taip pat ėmė trauktis. Ir tuo būdu mūsų traukimasis prasidėjo išilgai visos mūsų linijos, kavalerijai pridengiant. Šį savo uždavinį vykdydama, tiek senoji tiek naujoji kavalerija parodė didelį narsumą. Pavieniems eskadronams teko atakuoti ištisi priešų pulkai, kurie nuolat spaudė mus su tikslu sukelti mūsų jėgose netvarką. Visos priešų pastangos liko sukoneveiktos šio ryžtingo narsumo dėka. Patys rusai liudijo apie nepalyginamas mūsų kavalerijos pastangas šiuo atveju. Atrodė, mūsų ulonai juto gresiantį pavojų, leidus rusų kavalerijai užpulti mūsų gretas, ir jie kovėsi su atkaklia energija. Jie atrėmė trisryk stipresnės kavalerijos puolimus, ir tos kavalerijos dalis buvo caro gvardija.

Taip sukludžius priešų atakas, mūsų jėgos saugiai perėjo per Ojranų tiltą, kuris po to buvo sunaikintas.

Vilniaus kautynės, taip skaudžios mums, buvo stambiausia mūsų klaida ekspedicijoje į Lietuvą; ir tai buvo pirmoji iš ištisos eilės nelaimių. Blogiosios šių kautynių pasekmės neatsiliepė mums; jos sunkiai krito ant Vilniaus gyventojų, kurių viltys veikimui išvien su mumis liko pakirstos. Mūsų patrankų griausmūi pasigirdus, prasidėjo to miesto gyventojų sukilimas, ir mūsų jėgas nustūmus, tuojau pasekė suėmimai ir kalinimai. Trumpai, šios nelaimingosios kautynės sudarė visus didžiosios mūsų armijos planus ir su didžiausiu slėgimu paveikė kariuomenės ir tautos nuotaiką. Puolimas Vilniaus tuo metu, kai ten buvo sutelktos visos priešų jėgos, turėjo būti vykdomas tiksliai vaduojantis plačiausiomis ir atsargiai suderintomis kombinacijomis. Sėkmingas puolimas Vilniaus būtų buvęs sunkus siekimas netgi lygioms su priešų jėgomis, imant dėmesin stiprias vietas pozicijas. Ką mes besakysime apie

JUOZAS MIKŠTAS

IR VĖL IŠVYKSTANT

Šiandien sakau sudie šiam vande-

[nynui,

Ir miestui ir pamėlusiems kalnams,
Draugai, ar jūs atspėsit ar jūs žinot,
Kur dar toliau likimas mus nutrems?

Juk žemės rutulys dabar toks

[mažas

Ir taip išvaikščiotas, toks neramus.
Ir mes tik buvusių dienų mirazuos
Vis tebematome gimtus namus.

Gal susitiksimė kur netikėtai.

Gal vėl krūtinėse audra alsuos.

Gal vėl milinės nesena dėvėtos,
Dengs mūsų kūnus fronto apkaštos.

Dabar pakelkime taures už dieną,

Už dieną bendro žygio į tenai,

Kur eisime, draugai, visi kaip vienas,
Ir priespaudą paversim pelenais!

Ilgai klajoję po pasaulį platų

Tikrai mes sulauksim tos didžios

[dienos.

Ją mūsų gilūs lūkesčiai numato,

Ir ji, tik ji džiaugsmu mums su-

[liepsnos.

Adelaide (Australia), 1952. I. 6 d.

puolimą, kurį vykdė jėga, sudarytoji iš trisryk mažesnio ne kaip prieš kovotojų skaičiaus, ir dargi vykdė tai dienos šviesoje prieš labiausiai ginamą priešų pozicijų tašką?

Ir tartum nepakako šių nepasisekimų: ties Maišiogala sukompromituotas gen. Dembinskis, užuot leidus jam pagelbėti šiame puolime, buvo gen. Gelgaudo įsakymu ir pačioje atakos valandoje bežygiuojas į Paberžę ir šiuo atskyrimu taip pat buvo išstatytas pavojui būti atkirstam priešų, kuris lengvai galėjo tai padaryti, pasiuntęs tuo tikslu rinktinę iš Vilniaus į Vilkmargę.

Ši eilė klaidų pagavo korpo dėmesį ir sukėlė visuotinį nepasitenkinimą. Buvo garsiai šaukiama, reikalaujama atstatyti gen. Gelgaudą ir korpo vadu paskirti generolą Chlapovskį, kuris tiek pasižymėjo Balstogės ir Gardino apskrčiuose. Gen. Chlapovskis nenorėjo imtis vyriausios vadovybės, bet, kad patenkintų korpo pageidavimus, jis sutiko eiti štabo viršininko pareigas; tai buvo vieta, kurioje jis iš tikro buvo vadas, turintis išimtiną atsakomybę už kiekvieną operaciją. Gen. Gelgaudas mielai sutiko su šiuo pertvarkymu. Tas įvyko birželio 20 dienos vakarą. Nuo tos dienos gen. Chlapovskis buvo visų mūsų operacijų vadovas. (Bus daugiau)

LIETUVOS VIETINĖ RINKTINĖ 1944 M.

MANO ATSAKYMAS PULK. OSKARUI URBONUI

Plk. O. Urbono str. apie Lietuvos Vietinę Rinktinę baigėsi praėjusiam numeryje. Norėdami likti šiame reikale objektyvūs, dedame plk. Bironto atsakymą.

Redakcija

“Kario” Nr. 12 iš 1951 metų straipsnyje “Lietuvos Vietinė Rinktinė” pulkininkas Oskaras Urbonas 13 puslapyje tarp ko kito rašo:

“Šie faktai mums aiškiai parodo, kad vokiečiai sistematiškai siekė savo tikslo šikiu ar tokiu būdu generolą ir jo štabą pastatyti į tokią padėtį, kad jis negalėtų vadovautis savo daliniais. Ir lietuvių tarpe atsirado žmonių, kuriems tikras lietuviškas generolo nusistatymas nepatiko, kurie ieško priemonių jį iš Vietinės Rinktinės pašalinti ir pakeisti kitu asmeniu. Ar jie vadovavosi asmeninės karjeros sumetimais, ar buvo taip tampriai su vokiečiais susirišę, kad jiems kito kelio jau nebuvo, nežinau. Tačiau, jau balandžio mėnesio pradžioje mes gavome pranešimą, kad grupė žmonių buvo susirinkusi posėdžio, kuriame nutarta prašyti vokiečius, kad pakeistų Vietinės Rinktinės vadovybę. Šio posėdžio pasėkoje vokiečiams jų buvo įteiktas memorandumas (įteiktas jis buvo Harmui), kuriame nurodoma, kad Viet. Rinktinės vadovybė, atstovaudama grynai lietuviškus interesus, deda pastangas vien tik savai kariuomenei formuoti, vokiečių interesais nesidomi, mobilizaciją praveisti mobilizaciją ir sumobilizuoti tuos pagalbinus tarnybos dalinius, dėl kurių formavimo Vietinės Rinktinės vadovybė vis surandanti tiek daug kliūčių. Kad šitas pranešimas parodė tai, kas tame posėdyje nutarta buvo, mes turėjome progos įsitikinti, kad Jeckeln suimant generolą ir mane išdrožė mums prakalbą. Visi tie kaltinimai, kuriuos privedavo mums to memorandumo autoriai, Jäckelio buvo tais pačiais žodžiais pakartoti. Pagaliau vienas to posėdžio iniciatorius, po mūsų su-

Plk. A. Birontas

ėmimo perėmė Vietinės Rinktinės likučius. Kaip jam pasisekė išpildyti vokiečiams duotąjį žodį mobilizacijai praveisti — visiems yra žinoma: mobilizacijos rezultatai buvo lygūs nulii.”

Į tai pareiškiu: čia mano pacituoti Oskaro Urbono žodžiai yra nuo pradžios iki galo netiesa, tikslu suversti Viet. Rink. išvaikymą ant kitų galvos, mane sukompromituoti lietuviškos visuomenės akyse. Aš tvirtinu ir, kai ateis laikas, teisme prisieksiu ir liudininkais įrodysiu, kad to posėdžio joks iniciatorius nebuvau, tame posėdyje nedalyvavau, po jokių memorandumų nepasirašiau ir dabar tik iš Urbono rašinio sužinojau, kad panašus memorandumas vokiečių okupacinei valdžiai buvo įteiktas. Su vokiečių generolais Jeckeln ir Harm niekad nesu kalbėjęs ir jų visai nepažįstu. Rinktinės formavimosi ir jos likvidavimo laikais buvau Tarybos narys, bet Tarybos posėdžiuose, bent man dalyvaujant, niekad Rinktinės reikalas nebuvo paliestas ar gvildenamas. Tai buvo grynai Pirmojo Generalinio Tarėjo Generalo Kubiliūno, Generalkomisararo von Renteln ir vokiečių generolo Harm reikalas. Tik po Rinktinės likvidavimo vienam mėnesiui praėjus, Gen. Kubiliūnas Tarybos vardu pasiūlė man iš buvusių Viet. Rinktinės likučių ir esamų lietuviškų apskričių komendantūrų suformuoti mobilizacijos štabą. Griežtai atsisakiau, motyvuodamas tuo, kad dėl masinio platinimo proklamacijų, nukreiptų prieš vokiečius, mobilizacija pasisekimo neturės, ir antra, kad esu nebejaunas žmogus, norėčiau ramybės ir kad yra už mane jaunesnių, netgi su generolų laipsniais, kurie galėtų tas pareigas eiti. Prieš pradėdant formuoti Viet. Rink., buvau užklaustas ryšio karininko prie gen. Harm majoro Songino, katras iš dviejų ge-

nerolų — Raštikis ar Plechavičius — tiktų į Rinkt. vadus. Aiškiai pasisakiau už generolą Plechavičių, nes visa jo praeitis ro-dė, kad kovai su bolševizmu jis yra pats tinkamiausias. Tą patį patvirtinau ir baronui von Becke, kuris tuomet tarnavo General-Komisarijate, eidamas kažkokias svarbias pareigas. Baronas Becke pilnai sutiko su manimi ir, galimas dalykas, kad tai buvo lemiamą ir Gen. Plechavičius toms pareigoms buvo paskirtas. Pulkininkas Urbonas, kaltindamas mane kažkokio mistiško memorandumo įteikimo esant iniciatorium, nenurodė nei datos nei vietos, nei asmenų tame posėdyje dalyvavusių ir tą memorandumą surašiusių.

Urbonas džiaugiasi, kad man mobilizacija nepasisekė, ir jos rezultatai buvo lygūs nuliiui. Tai tikra tiesa, nes nesumobilizavau nė vieno kareivio. Priėmiau tik tuos, kurie patys savanoriškai atvyko štaban. Nesumobilizavau todėl, kad tatai buvo nepopuliarus dalykas, ir antra — buvo per vėlu, nes kai štabas susiformavo, priešas pradėjo jau supti Kauną ir prasdiėjo evakūškų bei lietuviškų įstaigų evakuacija. Vis dėlto Vokietijon aš atvykau ne vienas, o su man priklausančiomis komendantūromis atvežčiau kelis tūkstančius žmonių, taip pat ir Rinktinei priklausantį 400 žmonių batalioną su kapitonu Švilpa priešakyje. Švilpa nesidavė nuginkluojamas ir pasitraukė į miškus. Vėliau, — iš vienos pusės spaudžiamas bolševikų, iš kitos paskelbtas vokiečių okupacinės valdžios už įstatymo ribų, kaip veikiantis prieš vokiečius partizanas, — palei Tauragę išėjo iš miško ir atvyko pas mane, ieškodamas pagalbos. Pavojingas buvo reikalas man jį priimti savųjų skaičių. Vienok priėmiau, nes žinojau, kad jiems visiems grėsia mirtis. Bet ir man būtų tas pats, jei vokiečiai apie tai būtų sužinoję.

(Bus daugiau)

KAS GALĖTŲ GINTI STALINĄ?

Karo niekas nenori ir vistik jam ruošiasi... Konferencijos, kurių tikslas atskirų valstybių armijas parengti sutartinai karo veiklai, vis spartėjanti ginklų gamyba, tik ką minėta dėsnį pakankamai aiškiai patvirtina. Na, taikos konferencijų rengėjai karui rengiasi be triukšmelio, be daug kalbų ir svečių fotografų, kurie kartais galėtų pasauliui parodyti tikruosius "taikos apaštalių" veidus...

Šitokių nuotakų akivaizdoje dažnai spaudoje svarstomi, taip tariant, šalutiniai klausimai. Pavyzdžiui, statomas klausimas: jei kiltų karas tarp Sovietų ir Vakarų demokratijų, kas iš Sovietijos piliečių būtų ginti Stalino diktatūros? O gal daugumas raudonosios armijos kareivių, kaip buvo kare su Hitleriu pradžioje, šimtais tūkstančių pasiduotų ir nelaisvę? Gal atsirastų naujas Vlasovas?

Visi sutinka, kad būsimojo įsivaizduojamo karo sekmė tarpkūko priklausys ir nuo Stalino pavaldinių laikysenos. Stalinui jau ne taip lengva savo vergus įtikinti, kad vakarų demokratijos yra lygūs rusų tautos priešai, kokiu buvo Hitleris.

Komunistų valdžia Rusijoje gyvoja jau 34 metus. Per šį laiką Stalinas spėjo išauklėti vadinamus savo kadrus. Juk dauguma dabar gyvenančių ir veikiančių žmonių, jei nėra gimę sovietiniais laikais, tai jau yra tikri Stalino sistemos auklėtiniai. Lengviau prileisti, kad tie visi, kurie pažinojo kitokį gyvenimą, negu komunistinis — kolchozinis vergijos režimas, greičiau atsidurtų Stalino priešininkų pusėje. Be to, dar nereikia užmiršti, jog Sovietų visuomenė nėra vienlytė. Komunistai giriasi, jog jie sukūrė neklasinę visuomenę, bet tikrumoje ne tik pasiliko kai kurie, žinoma, persiformavę anksčiau išryškėję sluogsniai, bet ir atsirado visai nauji.

Jeigu prie komunistų įsigalėjimą Rusijoje buvo žymus skirtumas tarp darbininkų ir ūkininkų, tai šį skirtumą komunistai visai panaikino, ne tik atimdami iš ūkininkų nuosavybę ir padarydami visišku proletaru, bet ir kolchozus mechanizuodami sudarė didelį sluosnį soferių-tractorininkų, kitokių mašinistų ir kitokios rūšies specialistų. Šie visi žmėnės įaugę į komunistinę sistemą, jie bet kurio konflikto metu, greta kito nepaprastai išsiplėtusio valdininkų sluogsnio, bijos, kad jų padėtis gali pablogėti, kad jie gali pasidaryti nereikalingi, likti bedarbiais. Stalinas per tuos me-

tus išauklėjo ir kolchozininkų, ir darbininkų, ir tarnautojų tarpe sau ištikimus kadrus, kurie kiekvienu atveju, atrodo, turėtų remti dabartinį režimą.

Toliau seka jau privilegijuoti sluogsniai. Čia mes matome ištisą armiją propagandistų. Propagandistų esama visokių rūšių, pradedant eiliniiais partiniais organizatoriais (partorgais), respublikinių įstaigų ir partinių centrų kvalifikuotais pranešėjais, dauguma mokytojų, ne tik tų, kurie moko leninismo-marksizmo, toliau seka laikraštinkai, dailininkai, rašytojai, teatro ir filmų artistai. Privilegijuotų tarpe yra pramonės ir prekybos įmonių valdytojai, fabriky direktoriai, mokslininkai, išradėjai, įvairūs konstruktoriai. Pagaliau sovietų bajorai — kompartijos nariai.

Turint galvoje žiaurią drausmę, kada už menką nusikaltimą baudžiama Siburu ir net mirtimi, turint galvoje visų sovietų piliečių priklausomybę nuo vienas kito, pirmu žvilgsniu susidarė įspūdis, kad Stalino gynėjų yra daug.

Bet prisizūrėkim arčiau. Net visagalinčio politbiuro nariai, jau esą pa-

čiose viršūnėse, nėra laisvi nuo pavojaus netekti galvos, ar atsidurti Sibire. Tad gal geriau užmiršti demokratiniuose kraštuose priimtą dalinimą atskirais gylventojų sluogsniais. Ar tik ne tkisliau būtų padalinti sovietinę visuomenę į persekiotuosius ir persekiojamuosius. Jeigu pačiam politbiūre atsiranda žmonių, kurie stoja prieš Stalino režimą, tai kodėl gi tokių negalėtų atsirasti skurdžiai gyvenančių darbininkų, tarnautojų ir net pačių propagandistų tarpe. Juk visi šie sluogsniai savo atstovus gausiai siūncia ir į Sibirą ir į kalėjimus. Persekiojamieji, žinoma, Stalino nerems. Bet persekiojamieji (kiekvienas jų turi artimuosius) krauju gijomis surišti su visa sovietine visuomene.

Jaunimas, nors ir bolševikinėj dvasioj išauklėtas, turi akis ir ausis. Argi jis negirdėjo Ežovo kruvinų egzekucijų, ar jis nieko nežino apie vadinamų nubucžinimų kruvinas dramas? Stalinui, tiesa, liks ištikimas enkavedistas, nes jis bijo liaudies keršto, nes jo rankos yra kruvinos. Galima suprasti kaip sunku rusui ryžtis pabėgti iš savo krašto, bet jie nuolatos, jei tik pasitaiko proga, bėga, pasirinkdami laisvę. Kremliaus sienos tol tvirtos, kol jų niekas nepajudina... P. Trv.

LINKSMOS IR LIŪDNOS LIEPOS MĖN. SUKAKTYS

Praejusis liepos mėnuo lietuviams gausus džiaugsmingomis ir labai liūdnomis sukaktimis, kurios turėjo didesnės ar mažesnės reikšmės tautos likimui.

Tūkstantis keturi šimtai dešimtisiais metais liepos mėnesio penkioliktą dieną įvyko garsusis ŽALGIRO-EGLEKALNIO MŪŠIS, kur lenkų talkinamas didysis Lietuvos kunigaikštis Vytautas sutriuškino kryžiuočių galybę. Tai garbinga lietuvių ir lenkų tautos sukaktis. Maskoliai tose kautynėse nedalyvavo ir Maskvos dabartinės pretenzijos yra gryniausias prasimanymas.

Išsivadavus iš rusų jungo ir išsikovojus nepriklausomybę, 1920 metais liepos mėn. dvyliktą dieną (taigi lygiai prieš trisdešimt du metus) Lietuva su Sovietų Rusija pasirašė taikos sutartį, kuria Rusija pripažino Lietuvos nepriklausomybę ir visiems laikams atsisakė bet kokių teisių Lietuvos žemes ar teritoriją.

Nepraėjo nė dvidešimt metų ir Molotovas Maskvoje Nepriklausomai Lietuvai primastos vyriausybės pirminkui Krėvei-Mickevičiui jau aiškino, kad dabar sovietams palankus metas įvykdyti Jono Žiauriojo planą: paigrobt visą Pabaltijį.

Lietuvą bolševikams užgrobus, 1940 m. liepos tryliktoją dieną

Molotovas paprašė Hitlerio, kad Vokietija nereikalautų jai pažadėtos slapta Stalino Hitlerio sutartimi Suvalkijos dalies. Tą dieną Molotovas gucdėsi Hitlerio ambasadoriui Gulenburgui, kad Maskvai reikia to derlingo Lietuvos žemės gabalo ir kad gal Vokietija nebereikalaus tos savo grobio dalies.

Lygiai prieš dvyliką metų — tūkstantis devyni šimtai keturiasdešimtųjų metų liepos mėnesį — Lietuvoje buvo suvaidinta ir vadinamojo "liaudies seimo" komedija.

Pagal seną sovietų receptą Maskvos atsiųstas diktatorius MVD-istas Dekanzovas sudarė vieną kandidatų sąrašą, kuris prieš tai buvo Maskvoje peržiūrėtas ir patvirtintas... Rinkėjams beliko viena ir labai nesudėtinga pareiga: įmesti balsą į urną...

Bet kokiai opozicijai pašalinti, rinkimų komedijos išvakarėse, liepos dvyliktąją dieną, Dekanzovas užsiundė Guzevičiaus slaptąją policiją (NKVD), ir per vieną naktį (pagal Sniečkaus paruoštą planą) buvo suminta pora tūkstančių lietuvių kultūrininkų, jų tarpe įžymių politinių veikėjų, laikraštinkų ir šiaip visuomenės pasitikėjimą turinčių asmenų. Lietuvių tautos valia buvo biauariai suklastota.

DIDIEJI LIETUVIAI

DARIUS IR GIRĖNAS PARODĖ PASAULIUI LIETUVIŲ TAUTOJE GLŪDINČIĄ DVASINĘ GALYBĘ

„Amerikos Balsas“, pernai taip ir šiomet, priminė savo klausytojams apie LITUANIKOS išskridimo iš New Yorko į Lietuvą 19-tąją sukaktį.

Darius ir Girėnas prie 19 metų perškrido Atlantą ir geroką dalį Europos žemyno. Jie žuvo prie tėvynės slenkščio, Soldino miške. Ir paskutinėse gyvenimo sekundėse jie nepamiršo pareigos: — jie išmetė su savim į Lietuvą vežtuosius laiškus, kad užsidegęs lėktuvas jų nesunaikintų. Tarp jų buvo laktūnų testamentas Jaunajai Lietuvai ir Amerikiečių lietuvių sveikinimai po virš šimto metų kovos už laisvę atsikūrusiai Tėvynei.

Dariaus ir Girėno žygis ir mirtis ir jų gyvybių auka surižo amžiams dvasiniais ryšiais Ameriką su Lietuva. Amerikoje išaugę, Amerikos laisvės, techniškos pažangos ir drąšių žygių dvasia persiėmę, jie siekė tai parvežti į Lietuvą, anapus Atlanto; jie norėjo pakelti senosios tėvynės garbę Amerikos ir kitų pasaulio žmonių tarpe. Jie žinojo, kad tauta yra gyva to, kol jos dvasia nėra apmirus, kol ji turi idealų, už kuriuos jos sūnūs yra pasiruošę kovoti, išsižadėdami patogumų, geresnio gyvenimo ir duonos kėsnio, asmeninės ateities ir net gyvybės.

Nei atkalbinėjimai, nei tūkstančiai sunkumų, nei pajuokimai bei apkalbos nepervirtė jų pasitraukti nuo užsibrėžto tikslo. Jų žygi giliai įvertino beveik viso pasaulio spauda, pabrėždama jų pasiryžimą pasiekti taip toli esančią Lietuvos sostinę lėktuvu be radijo įrengimų ar parašutų.

Kai vartai knygą apie „Sparnuotuosius Lietuvius“, kur surašyta šimtai straipsnių visomis kalbomis ir didelių įvairių kraštų vyrų pasisakymu bei užuojautas — dar pilniau supranti, kokią didelį darbą savo žygiu LITUANICA atliko. Aikštės, paminklai ir gatvės LITUANIKOS vardu Amerikoje liūdiuja, kad jų atminimas yra čia brangus. Anot knygos autoriaus, Petro Jurgėlos, lakūnus išlydėjo būrelis draugų, jų kūnus sutiko šimtai tūkstančių, gi verkė milijonai. Prelato Krupavičiaus žodžiai iš tos knygos „Knygnešiai parengė Lietuvius tautos atgimimą, savanoriai iškovojo tautai nepriklausomybę, o Darius ir Girėnas parodė pasauliui lietuvių tautoje glūdinčią dvasinę galybę. Jų vardai istorijoje stovės greta su knygnešių ir savanorių vardais.“

DARIUI IR GIRĖNUI PRISIMINTI IŠKILMĖS CHICAGOJE

Liepos 13 d. Chicagoje įvyko Dariaus ir Girėno pagerbimui masinės iškilmės, kur dalyvavo bei pasakė kalbas žymūs Amerikos valdžios atstovai ir Lietuvos konsulas Petras Daužvardis.

Parade dalyvavo amerikiečiai karo veteranai, įvairios lietuvių organizacijos ir plačioji visuomenė, kas sudarė amerikiečių laikraščių pranešimu apie 35.000 žmonių masę.

Šių demonstracijų tikslas tarp kito ko buvo pareikšti milžinišką protestą prieš maskvinės tironijos vykdymą Lietuvos okupaciją.

„Amerikos Balsas“ rekordavo visas iškilmes, kurios vėliau buvo perduotos į Lietuvą.

*

LIETUVIAI PASAULINĖJE SPOR- TO OLIMPIADOJE HELSINKYJE

Finalinės krepšinio rungtynės tarp Amerikos ir Rusijos laimėjo Amerika santykiu 36:25. Rusų komandoj žaidė keli lietuviai ir keli estai bei gruzinai. Urugvajaus krepšinio komanda laimėjo trečią vietą. Urugvajaus krepšinio rinktinėje žaidė irgi pora lietuvių.

Pusfinalinėse bokso pirmenybėse visi penki amerikiečiai laimėjo, o iš šesių Rusijos boksininkų keturi pralaimėjo, jų tarpe ir lietuvis Algirdas Sočikas. Sočiko nugalėtojas afrikietis Nieman antrame runde buvo nugaėtas amerikiečio jūrininko Sanderso.

LIETUVOS OLIMPINĖ VĒLIAVA CLEVELANDE

Š. m. liepos 4-6 dienomis Clevelande įvyko 11-sios Šiaurės Amerikos lietuvių sporto žaidynės, kur rungėsi 15 lietuvių sporto junginių iš Amerikos ir Kanados. Čia plevėsavo ir Lietuvos Olimpiniė Vėliava.

„A. Balsas“ redaktorius P. Labanauskas tu ometu lankėsi Clevelande ir užfiksavo į juostas pasikalbėjimus su sportininkais Puzinausku, Keturakiu, Adamkavičium ir Elvyra šikšniūte, pasiekusia bėgime naują lietuvišką crkodą.

LIETUVISKIEJI PAŠTO ŽENKLAI FILATELISTŲ PARODOJE

Rugp. 14-17 dienomis New Yorke įvyko visos Amerikos pašto ženklų rinkėjų — filatelistų 58-tasis suvažiavimas. Ta proga suruošta didžiulė pašto ženklų paroda. Lietuviškąjį skyrių sudarė 32 lapai lietuviškų ženklų. Jis buvo pavadintas „Lietuva — Baltojo Vyties padavimų kraštas“. Pirmoje vietoje išstatyti du žemėlapiai: vienas vaizduojas Vytauto laukų Lietuvą nuo Baltijos iki Juodųjų jūrų, kitas — šiandieninę. Ženkla gražiai suskirstyti, prasideda skatikių ženkla is 1919 metų, baigiant sovietiškaisiais ženklais, ant kurių sukilėlių laikinoji vyriausybė užspausdino: „Nepriklausomoji Lietuva, 1941 metais birželio 23 dieną“. Prie „Laisvės Varpo“ ženklo, kuriame vaizduojamas Amerikos lietuvių Lietuvai pasiūstas varpas, pridėta ir į anglų kalbą išversti žodžiai, išlieti tame varpe: „O skambink per amžius vaikams Lietuvos, kad laisvės nevertas, kas negina jos“. Buvo ženklų su Lietuvos įvairių miestų vaizdais, kaip Vilniaus, Trakų pilies ir kt.; Dariaus ir Girėno bei Vaitkaus skridimų per Atlantą ženklai.

Visų dėmesį atkreipė ženklai, vaizduoją Saulės arba šiaulių mūšį, Mindaugo vaniikavimą, Vilniaus įsteigimą ir Kijevo pasidavimą Gediminui. Toliau pro akis slenka pašto ženkluose kita garbinga Lietuvos praeitis: Algirdas prie Maskvos vartų, Kęstutis žygiai, Birutė, Vytautas, Žalgirio mūšis ir pagaliau Nepriklausomos Lietuvos prezidentai, ministariai pirminkai, baigiant Pasauline Lietuvos Olimpiada, kurioje tiek gausiai dalyvavo Amerikos lietuvių.

„Amerikos Balsas“, pasakodamas apie šią parodą klausytojams Lietuvoje, pastebėjo, kad visą šį gražų Lietuvos garsinimo darbą atliko vienas žmogus — Lietuvos niekačda nemačiusi Amerikos lietuaitė Ieva Lukas-Lukošūtė iš Čikagos. Už lietuviškų ženklų rinkinius ji esanti gavusi visą cilę medalių ir garbės atžymėjimų.

ČEKŲ GINKLAI RAUDONAJAI KINIJAI

Čekų ginklų ir mašinų tiekimas raudonajai Kinijai įgauna vis didesnį maštą ir tarptautinę svarbą. Garsiosios Škoda (dabar Lenin) įmonės šjuos ginklus siunčia per Lenkijos uostus Gdynią ir Gdansk. Persiuntimą vykdo Lenkijos—Kinijos Laivininkystės b-vė. Paprastai laivai gauna kuro papildymas Adeno įlankoje. Juos iškrauna Tientsino uoste.

Ilustruotasis **KARYS**

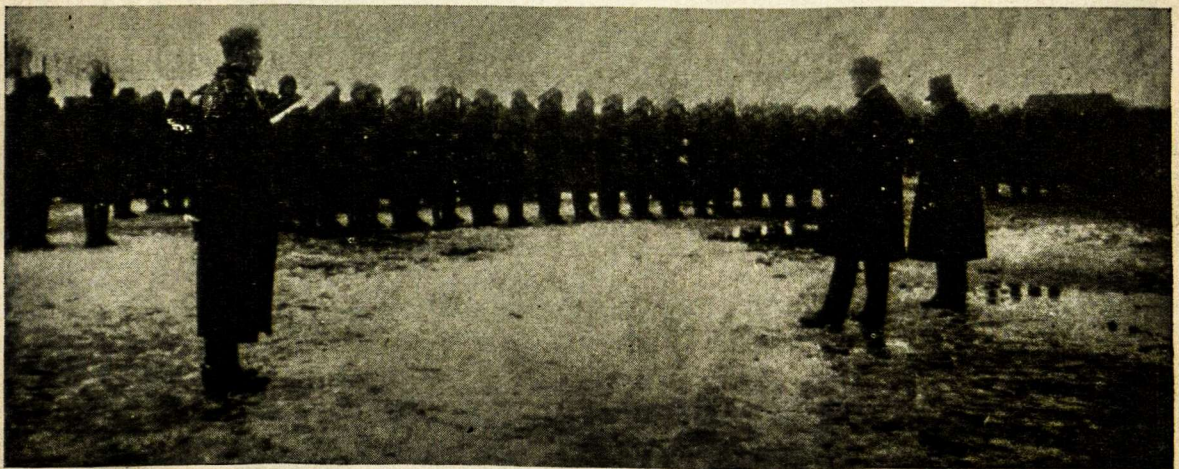
NR. 4

RUGPIOTIS-AUGUST

1952 M.

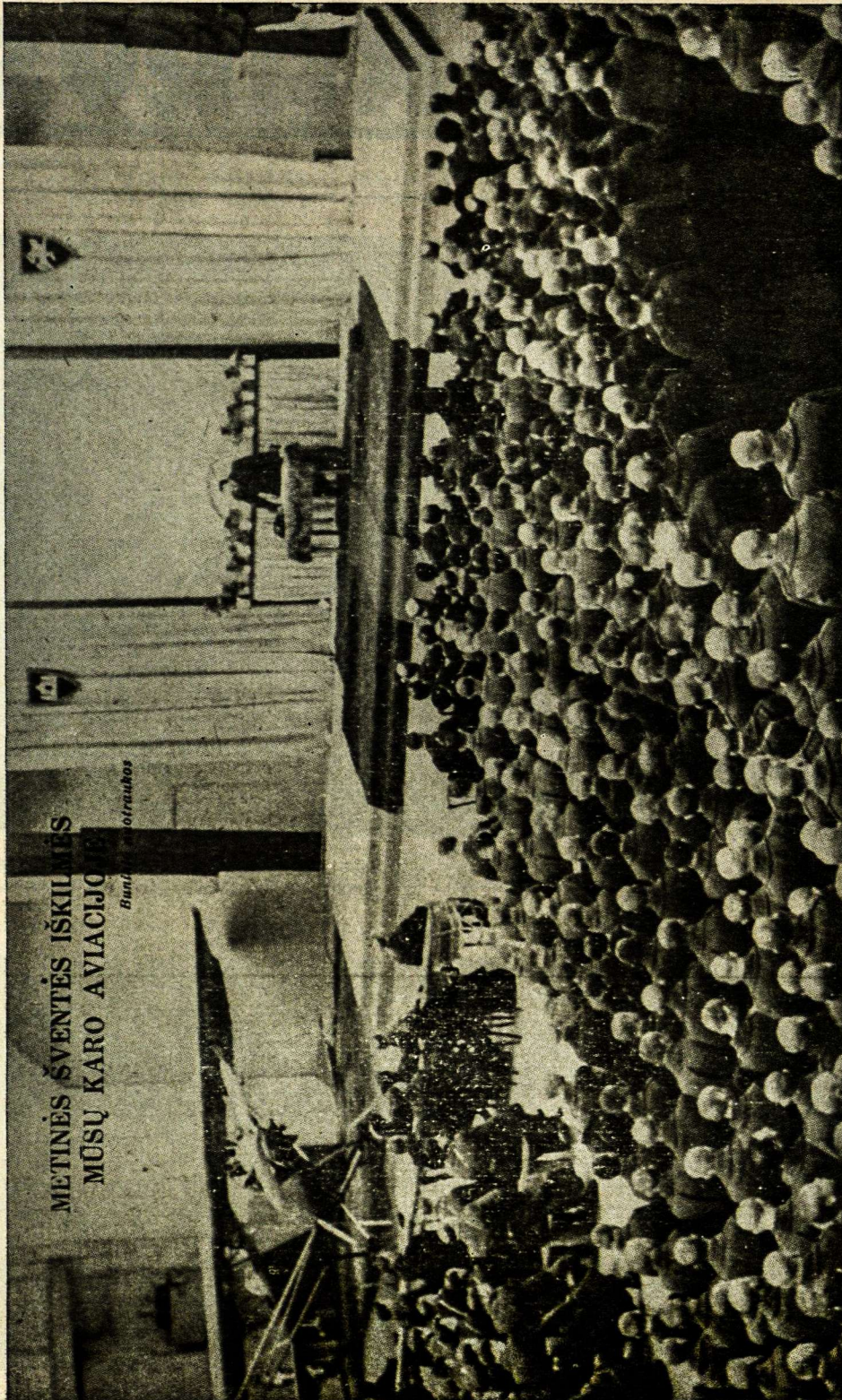

Lietuvos Respublikos Prezidentas Aleksandras STULGINSKIS Karo Muziejaus sodelyje padeda vainiką prie paminklo "Žuvusiems už laisvę" 1921 m. rudenį, Kaune. Kartu su juo būrys to meto augštų kariuomenės ir valstybės pareigūnų, kurių viduryje matosi ir po jo buvęs prezidentu Kazys GRINIUS.

Lietuvos Resp. Prezidentas Al. STULGINSKIS priima aviacijos dalinių parada

Nuotrauka iš 1921 m.

LIETUVOS KARO AVIACIJOS ŠVENTĖ 1939 M. AERODROMO ANGARUOSE

Nepriklausomybės laikais mūsų Karo Aviacija kiekvienas metais vasaros metu ruošdavo savo šventę. Šventės iškilmingąjį aktą-minėjamą atlikdavo savybėje, o plačiajai visuomenei suruošdavo įspūdingą pasirodymą aerodrome. Aleksoto padangę raižydavo mūsų kariniai lėktuvai, o dešimt-tūkstantinės minios stebėjo lakūnų ore išdarinėjamus įvairiausių triukšus, mitrial atliekamas mirties kilpas, šokimą su parašiutais ir kt. Norinčiuosius lakūnai ir paskraidindavo.

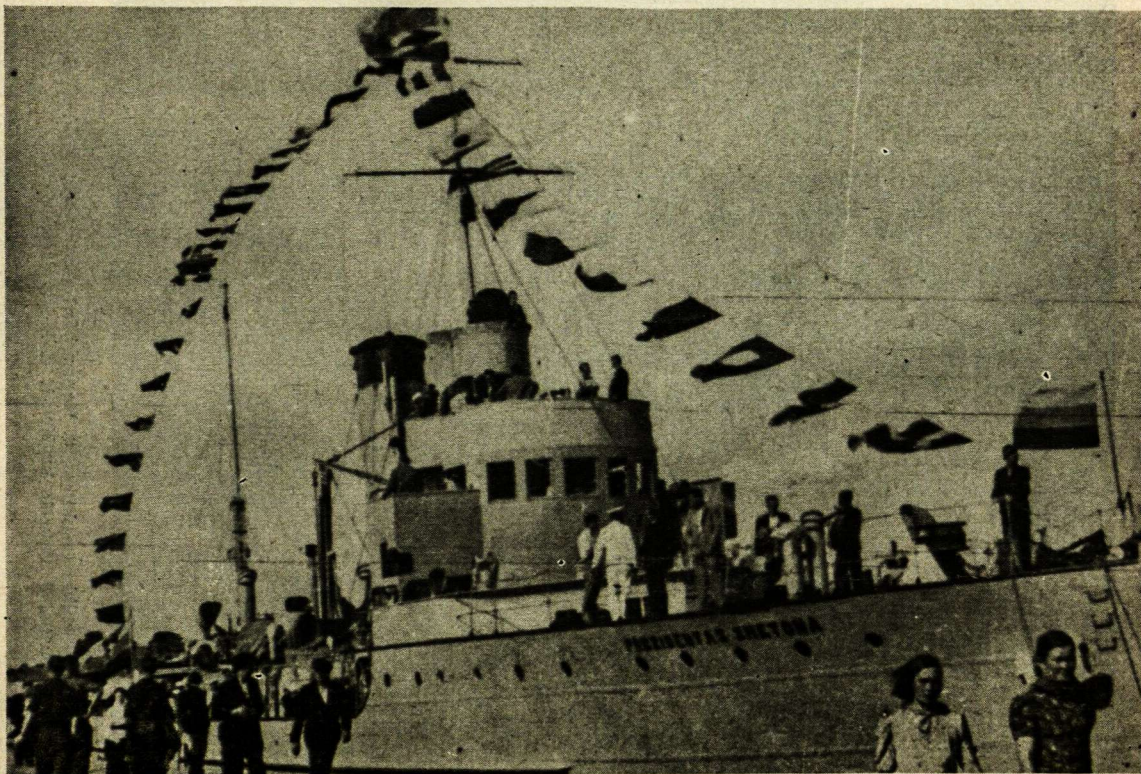
Mūsų aviacija turėjo ir savo dirbtuves, kuriose atlikdavo ne tik lėktuvų remontus, bet ir dirbdavo naujus AMBO tipo kovos lėktuvus. Šių lėktuvų konstruktorius buvo pats mūsų Karo Aviacijos viršininkas GUSTAITIS.

Ilustruotasis KARYS

NR. 5

RUGSEJIS-SEPTEMBER

1952 M.

LAIVAS PREZIDENTAS SMETONA

Nuotrauka iš 1938 m.

PIRMOSIOS LIETUVOS LAIVŲ VELYKOS TREMTYJE

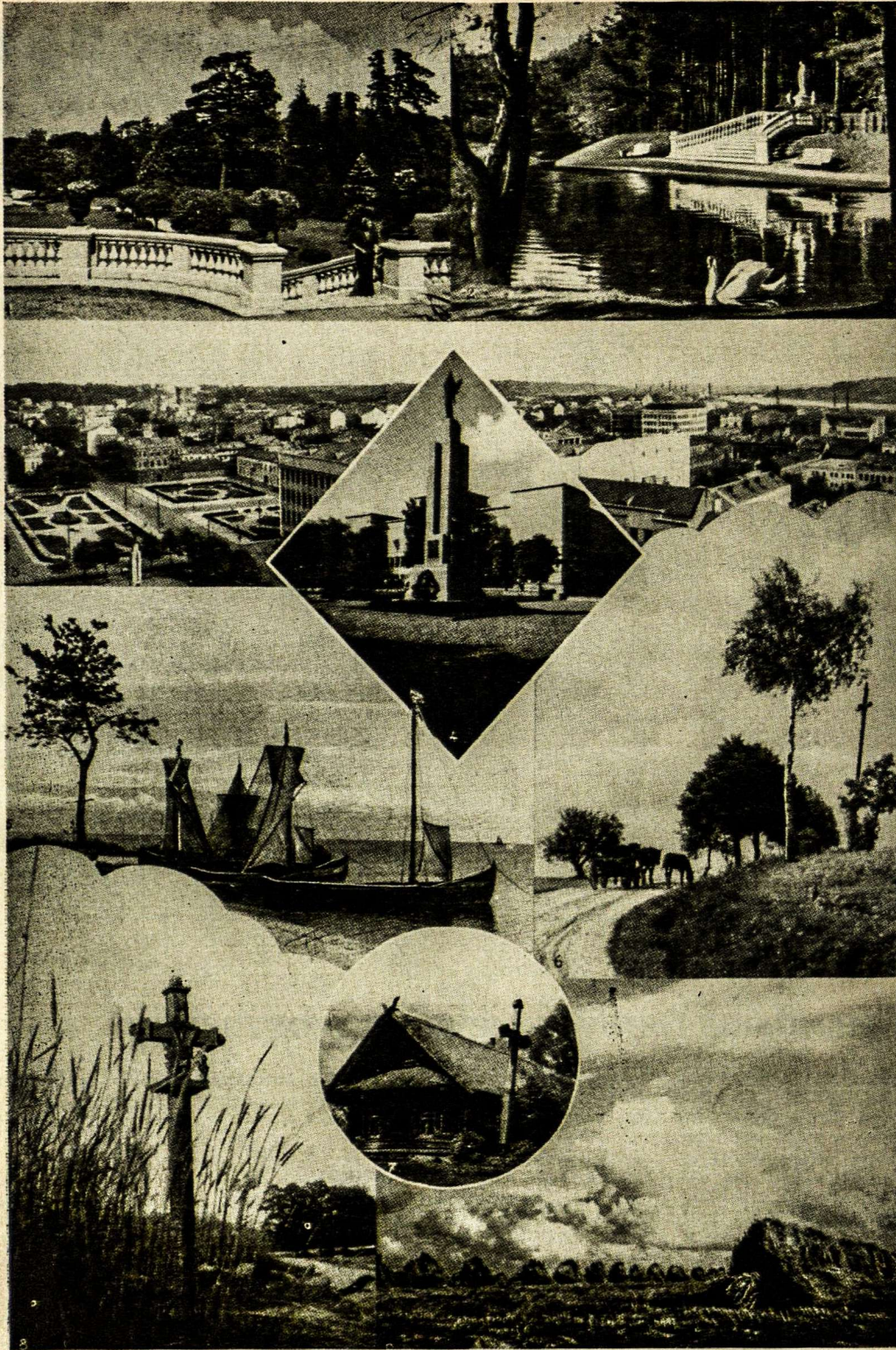
Pirmąsias tremtinio Velykas sve-timame krašte išgyveno jau 1939 metais Lietuvos jūrininkai, Liepojuje. Kaip kovo mėnesio "Karyje" minėjau, lietuviškieji prekybos lai-vai, pajūrio apsaugos ir mokomasis karo laivas "Prezidentas Smetona" pasitraukė iš Klaipėdos, vos pora valandų prieš Hitleriui su vokiečių karo laivyno eskadra įplaukiant į Klaipėdą 1939 m. kovo mėn. Tę-siant ano liūdnojo ryto pergyveni-mus, prisimenu, kaip praplaukė pro didįjį ir uosto angos švyturius, pasukome į šiaurę. Horizonte į pietvakarius matėsi dūmai — spė-

liojome, jog tai greičiausia vokie-čių karo laivai; išaurės vakarų pu-sėje darb buvo įžiūrimi keli lietu-viškieji prekybos laivai, plaukian-tys Lietuvos link.

Vairinėje nugirdau laivo vado kapitono Kaškėlio ir laivo karinin-kų pasikalbėjimą, kad mXsų karo laivas negalėtų sutoti Liepojuje il-giau 24 valandų. Pagal tarptauti-nius jūrų įstatymus jis galėtų bū-ti internuotas. Tai reikštų laivo užareštavimą ir kitokias kompli-kacijas. Nutarta taigi nuplaukti į Liepoją, o sustoti jūroje ant inka-ro-ties šventosios uostu ir ten lauk-

ti tolimesnių nurodymų iš Krašto Apsaugos Ministerijos. Šventosios uostan laivas negalėjo įeiti dėl jo sekumo, — vos mažieji žvejų lai-veliai tegalėdavo praplaukti pro uosto angą.

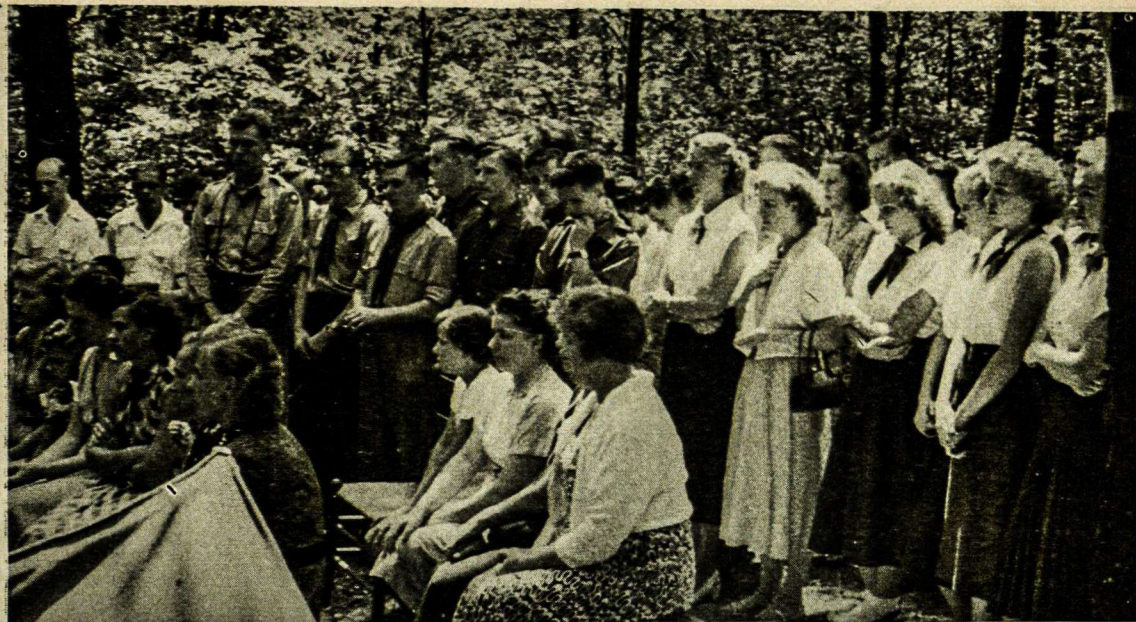
Plaukdam, kiekvienas mūsų su įvairiausių jausmų pilnomis širdi-mis, stebėjome atimtojo Lietuvos pajūrio gražiuosius pakraščius — Melneragė, Girulius ir kitas vie-toves, kur praleisdavome laisva-laikius, kur po audrų ieškodavome gintaro, kur svajojome kartą su savo šeimomis įsikurti, namelius pasistatyti...

Žiūrint iš viršaus žemyn: 1. Palangos parkas, 2. Kulautuva, gulbių tvenkinys, 3. Kauno bendras vaizdas, 4. V. D. Muziejus ir Laisvės paminklas, 5. Lėlviai Nidoje, 6. Lietuvos peizažas, 7. Senoji sodiečio pirkia, 8. Pakelės kryžius ir 9. Rugiapiūtė.

GRAZIOSIOS LIETUVOS VAIZDAI

Ged. Orento montažas 1938 m.

SKAUTAI VYČIAI STOVYKLOJE

Nuotrauka G. Peniko

New Yorko skautų vyčių draugovė š. m. rugpiučio mėnesio viduryje, Pr. Lapienės vasarvietėje, Stony Brook, suruošė trijų dienų stovyklą. Nuotraukoje stovyklautojai ir svečiai pamaldų metu.

PIRMOSIOS LIETUVOS LAIVŲ VELYKOS TREMTYJE

Tas liūdnas mintis greit išblaškė akvratyje pasirodęs Birutės Kalnas: — mėlsvas, pušynais apaugęs, didingas ir paslaptingas, kaip gražioji Lietuvos praetis. Jis lyg ir bylojo jauniems jūrininkams: „Nenusiminkite ir rankų nenuleiskite. Aš mačiau daug tokių valandų — ir švedus ir kryžiuočius, ir Kęstučio bei Vytauto kovas, ir sunkius jų pergyvenimus užleidžiant žemaičius, kad tik Lietuvą išgelbėti... Nenusiminkite, jXs turite dar gintaro pajūrio dalelę ir mane. Jei dirbsite gerai ir prilygsite tikriesiems Birutės ainiams — sugrįš netik atimtas pajūris, kaip kadaise žemaičiai, bet taip pat ir nesunaikinamosios, nepalaužiamosios, amžinosios Lietuvos garbė ir garsas... Plaukiokite ir judėkite po pasaulį, kaip tėvynės šaukliai ir jos garbės gynėjai, ieškokite jai draugų, tik manęs ir Gintaro Pakraščio niekad nepamirškite”...

Pasigirdo švilpukas. Laivo priesaikyje susirinkusiai įgulai kapitono padėjėjas Labanauskas pranešė, kad nutarta plaukti į šventąją ir kad gauta per radiją žinia, jog da-

lis laivo puskarininkių šeimų išvyko į šventąją sunkvežimiais.

Neužilgo pasiekėme šventosios žiotis ir išmetėme inkarą. Uoste matėsi žvejų ir ką tik atplaukusieji pajūrio apsaugos laiveliai — „Partizanas“, „Savanoris“, „Šaulys“, „Vėjas“ ir kiti. Žvejai buvo susirinkę aplink juos ir ant molų. Pasklidus laive gandui, kad manoma dalį laiktų iškelti į krantą, nes laivas galis būti internuotas ar parduotas Latvijoje, kreipėmė į kapitoną prašydami, jog ką nors darytų, kad taip neatsitiktų. Tą patį vakarą laiveliu perkėlėme į krantą kapitono padėjėją Labanauską. Jis išvyko į Kauną daryti žygių šventosios uostui pagilinti, kad karo laivas galėtų į jį įplaukti. Grįžęs po poros dienų, jis karo laivo ties šventąją neberado. Staligiai audrai užėjus, laivui, mat, teko gelbėtis Liepojoj, kartu nusigabenant su savim net ir keletą pajūrio apsaugos policininkų, valtele į laivą atsikėlusį ir besimaudžiusių laivo pirtyje.

Latviams draugiškai priėmus mus nelaimėje, gavome vėliau pas

juos pasisvečiuoti ir Velykų švenčių proga. Prisimenu, kad Liepoja per tas Velykas atrodė pusiau lietuvišku uostu. Liepojos uoste stovėjo netik vėliavomis pasipuošęs mūsų karo laivas „Prez. Smetona“, netoli to pat tipo latviškojo karo laivo „Viršaičio“, bet taip pat, kiek pamenu, ten buvo prekybos laivai: „Panevėžys“, kapitono Marcinkaus vadovaujamas, „Kaunas“ — Krištupaičio, „Mariampolė“ — Kaminsko, „Šiauliai“ — Monkevičiaus vadovybėje, „Utena“, „Kretinga“ ir kiti. Gražų įspūdį lietuviškoje bažnyčioje darė mūsų žaliūnai jūrininkai baltutėlėse uniformose. Bet... kad ir vaišinami ir visų mylimi, deja, mes jautėmės tremtiniai. Bažnyčioje mes meldėmės, kad kitas Velykas švęstume savame uoste, kad ir šventojoje. Ir ištikrųjų 1940-tais jas šventėme savojo pakraščio uoste, Lietuvoj.

Kita proga prisiminsiu, kaip buvo kasamas uostas, kaip studentija — savanoriai, vedė geležinkelį į šventąją ir kas ten buvo pergyventa, sovietams įsibrovus į Lietuvą.

Jūrų pusk. V.

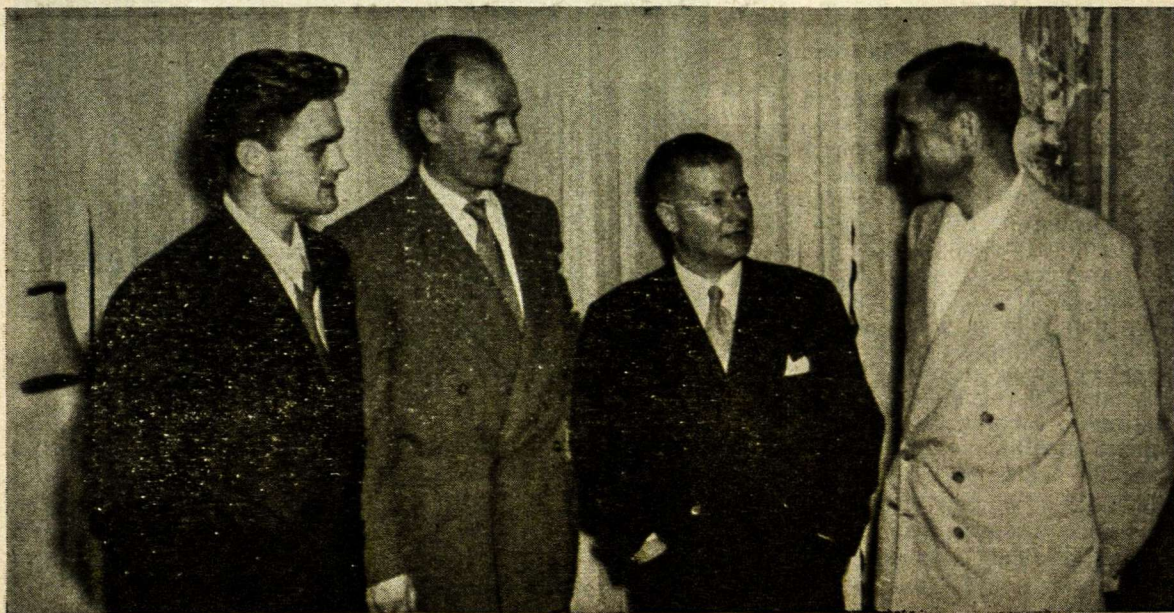
Č. J A N U Š A S

PALANGOS PAJŪRY

Dailininkas Č. Janušas, gyvenąs Didžiajame New Yorke, poilsį randa tik prie savo profesinio darbo, nors egzistencijos būtinybė jį verčia griebtis ir kitokio. Šio numerio viršelį puošia jo kūrinys VYTAUTAS DIDYSIS, kurį įsigijo Apreiškimo parapijos kleb. N. Pakalnis. Šios parapijos salę patraukliai dekoravo taip pat dail. Č. Janušas.

Elvyra šikšnytė, pasiekusi naują Lietuvos bėgimo rekordą Clevelando sporto varžybose (vėliau ir Ohio valstybės pirmenybėse 50 jardų bėgime), per "Amerikos Balsą" peržudca savo sportinius įspūdžius į Lietuvą. Kairėje matome "A. B." redaktorių P. Labanauską, o aplinkui — būrys "Čiurlionies" ansamblio dalyvių.

"A. B." RED. P. LABANAUSKAS SPORTININKŲ ADAMKAVIČIAUS, PUZINAUSKO IR KETURAKIO TARPE. Keturakis R. I. valstybėje laimėjo 3-čią vietą ir Amerikos priešolimpinėse varžybose 6-tą vietą 50 mylių ėjime. Puzinauskas, žaidęs Lietuvos krepšinio rinktinėje daugely Europos miestų, per "A. B." papasakojo, kaip 1940 m. lietuviai suplikė Maskvos komandą.

KARIO BIČIULIS - RĖMĖJAS

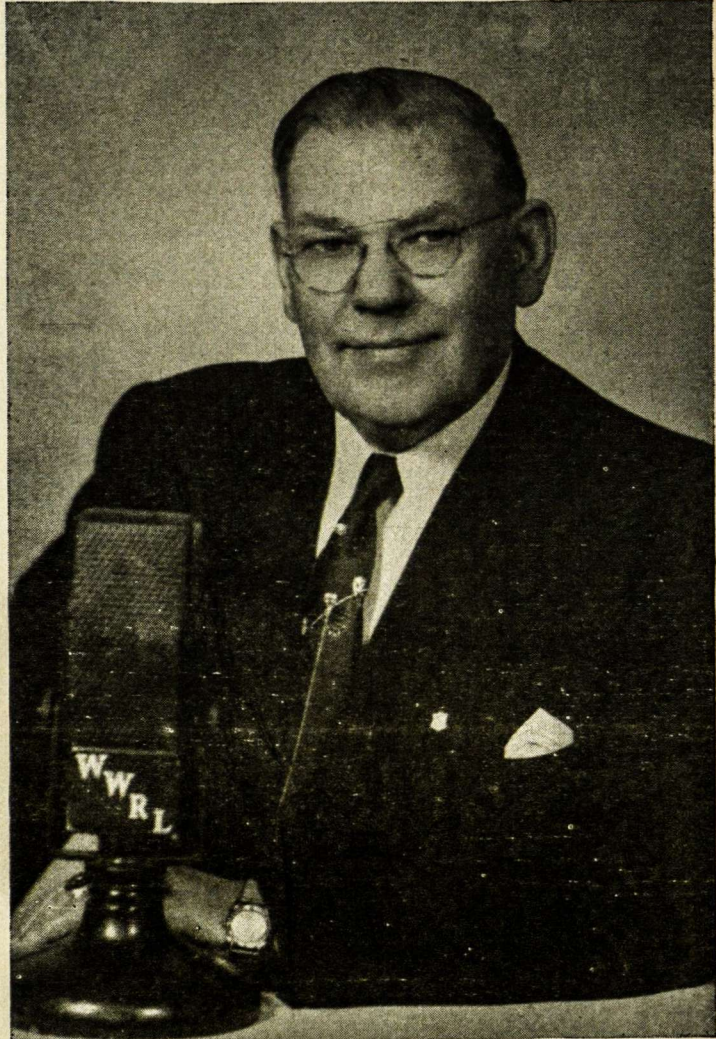
Vienas iš pirmųjų išgirdusių KARIO pagalbos šauksmą yra Juozas Ginkus, plačiosios JAV lietuvių visuomenės žinomas veikėjas. Jis, pamatęs KARIO Nr. 4, nuoširdžiai apsidžiaugė. Ir kai jam buvo pareikšta, kad žurnalas negalima išsiuntinėti skaitytojams, kol spaustuvei nebus įmokėta sutarta suma, išėmė 50 dol. ir lakoniškai pasakė:

— Duodu, kiek šiuo kart galiu. Kreipkis į kitus asmenis, kurie supranta KARIO žurnalo išsilaikymo reikšmę, ir atsiradusios bėdos bus nugaltos.

Toks nuoširdus lietuviško spausdinto žodžio sunkumų atjautimas Juozą Ginkų išskiria iš eilinių tautiečių, kurių dažnas kartais lengvapėdiškai išdrįsta mesti net skaudų žodį spaudos darbininkams. Mes manome, jog už šią suteiktą bėdos reikale stambią paramą Juozas Ginkus pavyzdingai užsipelno KARIO Bičiulio-Rėmėjo vardą. Taip pat esame įsitikinę, jog šia proga verta į jį atkreipti visų KARIO skaitytojų dėmesį.

Lietuvių kultūrinėje, visuomeninėje ir politinėje veikloje J. Ginkus dalyvauja nuo pat savo atvykimo Amerikon, t. y. nuo 1908 m. Šalia savo egzistencinio darbo mokėsi skambinti pianu, dainavo Miko Petrausko vedamam chore, lankė Simano Daukanto vardo Dramatinę Studiją, ruošė vaidinimus ir pats vaidino. 1928 m. pradėjo transliuoti lietuviškas žinias, vėliau išsivysčiusias į pilną radijo valandą, nuo 1936 m. veikiančią Lietuvos Radijo Draugijos vardu ir transliuojančią savo programą šeštadieniais tarp 2-3 val. iš WWRL stoties. Apie radijo valandą jis subūrė kultūrininkus, menininkus, visuomenės ir politikos veikėjus. Jie skaitė paskaitas, sakė kalbas, dainavo, deklamavo ir vaidino. Transliuodamas lietuvišką plokštelių muziką, radijas per savo gyvavimo laiką įsisgijo didelį lietuviškų dainos ir muzikos plokštelių rinkinį. J. Ginkaus vedamas radijas visais laikais tarnavo laisvai ir nepriklausomai Lietuvai ir gynė jos reikalus.

Kaip I-jo, taip ir II-jo pasaul. karo metu J. Ginkus talkininkavo savo abiem kraštams: organizuoja ir dalyvauja įvairiose politinėse demonstracijose už lietuvių reikalus; daugiau milijono

JUOZAS GINKUS
Lietuvių Radijo Programos Brooklyne Direktorius

dolerių sumai pardavė JAV karo paskolos bonų ir už nuopelnus JAV valdžios apdovanotas mėlynosios brigados generolo laipsniu; daug išplatino Lietuvos laisvės bonų, dalyvaudavo sutikimuose iš Lietuvos į New Yorką atvykstančių žymiųjų veikėjų. Kai 1933 m. iš čia į Lietuvą skrido pirmieji transatlantiniai lakūnai Darius ir Girėnas, jis buvo tos kelionės ruošimo komiteto pirmininkas New Yorke, vėliau F. Vaitkaus skridimo komiteto narys, taip pat Vytauto Didžiojo Metų minėjimo Brooklyne komiteto narys.

(Nukelta į 122 psl.)

MŪSŲ ŽUVUSIEJI IR MIRUSIEJI

“KOL SUŠAUDYS — BENT PAVALGYK”

A. a. kpt. Stasio Jasiunsko atminimui pagerbti

... Taip kalėjo a. a. kpt. Stasys Jasiunskas, kai 1944 m. gegužės 15 d. buvome gestapo suimti ir mums buvo paskelbtas mirties sprendimas...

Po ilgiausios mūsų gyvenime nakties, pagaliau liepė išsikraustyti iš gestapo rūmų pastogės ir pranešė, jog vyksime... Kur? Niekas nekalbėjo, niekas neaiškino ir niekas tiksliai nenusakė kelionės tikslo, bet visi vienodai galvojome, jog čia prasideda mūsų paskutinė kelionė.

Tačiau gestapas sugalvojo dar su mumis pažaisti. Veda. Praeinaime ilgų koridorių eilę ir pagaliau pasiekiam valgyklą. Susėdame prie stalų ir mums atneša valgyti. Keista. Daugiau negu keista — mirtininkai valgydinami.

Vienas gestapininkų garsiai praneša:

— Jeckelno įsakymu jūs visi privalote parašyti savo šeimoms laiškus ir juose būtinai pažymėti, kad esate sveiki ir gyvi.

Tas pranešimas buvo, lyg toji delikatesinė silkutė, mūsų apetitams sužadinti. Prie mano stalo iš dešinės sėdėjo kpt. Stasys, o iš kairės — lt. Kostas P. Salėje įsiviešpatavo tylą ir tik retkarčiais tradicinis lėkščių ir valgio įrankių skambėsens nutraukdavo įkyrių mūsų žvimbimą. Mes sėdėjome tylūs, kartais automatiškai šakutėmis pabadydavom lėkštes ir vėl neramiomis mintimis klaidžiojom po nežinomą tikrovę. Ar gi tuo laiku galima galvoti apie valgi?...

Bet Stasys valgė, ir taip skaniai, jog galėtumei pamanyti, kad jis sėdi geriausiam restorane su linksma kompanija. Bandau ir aš praryti kąsnį. Ne, neina, jis sustoja gomuryje ir aš jį išspiaunu. Nervingai ir net su pykčiu toliau stebiu Stasį. Jis, pamatęs, kad aš nevalgau, apsižvalgė ir pašnibždom paklausė:

— Kodėl nevalgai?

— Aš ir pagalvoti negaliu apie valgi — atsakiau jam.

— Koks tu kvailas, — tęsė jis. — Kol dar mus sušaudys, bent pavalgyk žmoniškai.

HENRIKAS ZEMELIS

Po kai kurios pertraukos jis vėl man kalbėjo:

— Tu nenusimink. Kol pradės šaudyti, yra visokių galimybių pabėgti. Juk prieš tai dar reikės patiems išsirengti ir tik tada pradės grupėmis šaudyti. Per tą laiką ir atsiras tos galimybės pabėgti. Tikrai, tikrai, aš tau sakau, tik tu valgyk ir negalvok nieku...

Jis dar kažką kalbėjo, bet aš jau jo žodžių negirdėjau. Tie jo nuraminimo žodžiai mano širdį lyg adatomis badė. Aš norėjau pabėgti, norėjau ausis užsikimšti, nes galvojau, jog iš manęs juokiasi. Stasys valgė toliau, nes jis buvo vienintelis iš mūsų, kuris toje valandoje nepasimetė ir buvo pasiryžęs sutikti pavojų su visa drąsa ir atkaklumu.

Būta ir linksmesnių nuotykių. Mūsų ilgų mėnesių kančių kelias buvo nužymėtas išgyvenimais. Koncentracijos stovykla mus perauklėjo ir nors iš mūsų beliko tik buvusių žmonių šešėliai, tačiau tapome užgrūdinti, grįžo pasitikėjimas savimi ir daugiau jau nieko nebijojome, nes viską matėme ir išgyvenome.

Kai kuklos pradėjo žvimbti arti mūsų stovyklos rajono, vieną kartą ir mus išvedė ir pristatė fronto darbams. Dirbome labai ilgai ir sunkiai. O su valgiu vėl ta pati bėda — jei susirandi kur nors sušalusius bulvių, ar beubagaudamas gauni duonos plūną, tai jau tikros velykos. Buvome apgyvendinti žvejų kaimelyje Kaugursiems, Rygos įlankoje.

Kažkaip vieną kartą nutiko, jog mes su Stasiu buvome paleisti nuo darbų ir likome namuose. Stasys pasiūlė mūsų vyrams vakarienei paruošti staigmeną.

— Žinai, — kalbėjo jis, — mačiau mūsų kaimynai turi vištų. Reikia jas prisivilioti ir keletą pasigauti.

Sumanymas buvo labai rimtas ir prasidėjo vištų medžioklė. Apsiginklavome lazdomis ir, iš tolo mėtydami bulvių lupenas, pradėjome vilioti vištas. Kai jos prisirtino ar-

čiau mūsų grįčios, mes su lazdomis puolėme... Vištos pakėlė tokį triukšmą, jog mes, nė vienos nepagavę, turėjome atsisakyti medžioklės, nes tuoj pat prisistatė moterys... Ir taip sriuba liko nepagerinta.

O dar daug, daug linksmy ir iš šalių atrodančių neįtikinamų nuotykių galima būtų pasakoti apie Stasį, apie tą vyrą, kuris savo drąsa, ryžtumu ir parama silpniesiems išsiskirdavo iš visų tarpo. Tai buvo tikras kovotojas dėl savo krašto laisvės. Jame buvo įkūnytas pasitikėjimas ir tuo pasitikėjimu jis užkrėsdavo kitus. Jis perėjo ilgą ir sunkią gyvenimo kančios mokyklą.

Dar bolševikmečių įsijungęs į pagrindžio veiklą, pakliuvo į enkavedistų rankas. Visai jį kankino: lauzė sąnarius, nagus draskė, už kojų pakabintą laikė, nuogą šaltam karcery kankino, bet... jis neprisipažino kaltais ir neišdavė draugų. Pagaliau karui prasidėjus, su kitais mirtininkais prie Červenės buvo šaudomas ir iš po lavonų pabėgo ir pasiekė Lietuvą. Vokiečių okupacijos metais vėl aktyvus laisvės kovotojas, vėl gestapo gaudomas... Pagaliau karas baigėsi, ir jis laimingai pasiekia vakarų Vokietiją.

Bet kokia žiauri gyvenimo ironija. Tas žmogus, kuris tiek kartų išspruko tiesiog iš mirties nasrų, kuris nugalėjo visus pavojus, vos tik pasiekęs laisvę — suklupo ir atsiskyrė amžinai.

Prieš 6 metus, šiaurės Vokietijoje, Uchtėje, buvo supiltas kapas tokiu užrašu: — Aviacijos kapitonas Stasys Jasiunskas, 1907. V. 7. — 1945. XI. 10. Tavo darbai Lietuvoje liks gyvi amžinai.

D Ė M E S I O!

Žuvusiųjų ir mirusiųjų karių bičiuliai ir pažįstamieji, pasirūpinkite pagerbti jų atminimą, parašant apie juos į šį skyrių. Su straipsniais siųskite ir jų atvaizdus.

Straiptinius prašome siųsti tik šiuo vienu adresu: KARYS, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

KARINĖS IR KITOKIOS ŽINIOS

KĄ JAV KAREIVIS MĖGSTA

Pagal JAV Armijos Vyr. Intendantą, GI geriausiai mėgsta pieną. Po to seka: mėsa su bulvėmis, šviežios salotos ir pamišorai, švieži, su sviestu gaminti, kukurūzai, citrinis grietinės pyragaitis ir šokoladinis kepsnys. Nemėgsta: šaldytos kavos, vėsių asparagų mišrainės, kaliforjū su sūrio padažu ir baltųjų burokų.

• Vis didėjantis skridimo aukštis žymiai apsunkina skraidančiųjų tarpusavį susikalbėjimą. Taip, 35.000 pėdų aukštyje oro tirštumas sudaro tik vieną penktąją to kiekio, kiek jo esama prie jūros lygio; tai reiškia, kad vienu atsikvėpimu pilotas gali pasakyti mažiau žodžių, negu normaliam aukštyje. Reikia daug daugiau įtampas ir valios, kad būtų palaima normalus pasikalbėjimas. Wright Electronic vienas skyrius atydziai tiria šią problemą.

• American Helicopter Co., Inc., esanti Manhattan Beach, Calif., laimėjo karo aviacijos lengvasvoriui, vienviečiui, skiriamam armijos pirmųjų fronto linijų žvalgybai, helikopteriu statyti projekto varžybas. Šis helikopteris yra suvyniojamas į iš oro numesti skiriamą dėžę, kuri gali būti nešama dviejų vyrų, ir gali kilti į orą po 20 min. po to, kai iš kito lėktuvo išmestas helikopteris paliečia žemę. Varžybose dalyvavo septynetas projektų.

OKEANŲ KARALIENĖ — S. S. UNITED STATES

Naujasis JAV okeanlaivis S. S. UNITED STATES, kaip visi jau žino, yra pats greičiausias šios klasės laivas pasaulyje. Jo ilgis 990 pėdų; tonažas — 53.290 to, palyginus su 83.637 QUEEN ELISABETH tonomis. Jis galės vežti 1982 keleivius, t. y. 87% ELISABETH pajėgumo. Jį aptarnaus 1000 asmenų, pradedant oro vėsinimo inžinieriais ir baigiant nagų dailintojų-manikiuristų.

Jį statė Shipbuilding and Dry Co. Newport News (Va.). Jis kainuos 70.000.000 dolerių, kurių 24.000.000 dolerių buvo skirti kariniams patobulinimams.

Laivo greitis siekia ligi 40 mazgų, kas yra lygu laivo naikintojo greičiui. Karo metu jis vienu atsikvėpimu galės permesti per Atlantą 14.000 ginkluotų vyrų, nebijodamas pov. laivų, nes jis greitesnis už visus žinomas povandeninius laivus.

GINKLUOTI PREKYBOS LAIVAI

Dabar statomi prekybos laivai bus aprūpinti specialiu vamzdžiu, kurio pagalba jie galės iššauti į pov. laivus torpedas, kurios savo keliu eis tiesiog į taikinį, nežiūrint jo manevrų. Tokie laivai taip pat turės specialiai įrengtą vietą, kurioje bus helikopteris pov. laivams sekti.

KOVOJA PATYS

Prieš 1946 metus prancūzai Indokinijoje nešė 91% visų nuostolių, o vietiniai vos 9%. Tačiau šiuo metu importuoti daliniai turį tik 48%, o vietnamiečiai net 52% pilietinio karo nuostolių. Tai rodo, kad patys čiabuvis vis labiau įsijungia į kovą prieš komunistus.

KRIS DAUGIAU BOMBŲ

Šiuo metu žymiai padidėjo JAV sprausminių lėktuvų skaičius Korėjos karo lauke. Tai reiškia, kad ten kris ir daugiau bombų, nes sprausminis gali keturius kartus sukarti tą kelią, ką atlieka propelerinis lėktuvas.

NAVY LĖKTUVAI STENGIASI

JAV Karo Laivyno (Navy) lėktuvai per du metus Korėjos fronte ant priešų galvų numetė daug daugiau bombų ir iššaudė raketų, negu per ketverius metus per II-įj Pasaulinį karą.

NAUJOS MINOS

JAV armija išobulino naują prieš žmogų nukreiptą miną, sveriančią vos 4,5 uncijos (126 gr.), kurios kaina vcs 4 doleriai. Antrojo Pasaulinio karo metu tokios kategorijos mina svėrė 9 svarus ir kainavo apie 15 dolerių.

Armija taip pat turinti naują platinę tankams naikinti miną, visai neturincią sudėtyje metalo dalių. Tai reiškia, kad ją negalima surasti detekcijos būdu. Ji sveria apie 25 svarus.

SKRAIDĄS GELBĖJIMOSI LAIVAS

Už slaptų pranešimų, kad helikopteriai galės išgelbėti povandeninių laivų įgulas bėdos atveju, slepiasi misteriški NAVY bandymai su sparnus suglaudžiančiu helikopteriu. Jis nešamas ant pov. laivo palubės didžiuliam į angarą panašiam uždare.

DĖMESIO, LIETUVIAI KARIAI TOLIMUOSE RYTUOSE!

Susibūrus keletai lietuvių karių Puzanė, buvo pastebėta, kad yra labai naudinga, moralinui bei materialiniu atžvilgiu, palaikyti tarpusavio ryšį.

Nutarta sudaryti "Lietuvių Karių Ryšio Centrą Tolimuose Rytuose" (L. K. R. C. T. R.), kurio būstinė būtų Puzanė ir jame talkininkautų toje zonoje esantieji lietuviai kariai.

L. K. R. C. T. R. numatyta veikla:

1. Registracija visų lietuvių karių, esančių Tolimuose Rytuose,
2. Tarpininkavimas lietuviško spausdinto žodžio reikalu ir aprūpinimas rašoma medžiaga esančių fronto linijose,
3. Rūpinimasis kariais, esančiais ligoninėse.

Visus karius, užinteresuotus vienu ar kitu punktu, prašome kreiptis, duodant savo tikslų karinį adresą, šiuo adresu:

Pfc. Adakris Ivanauskas,

21st. Evac. Hospt. Annex,

A. P. O. 301 c/o P. M.

San Francisco, Calif.

Su nuoširdžiais kariškais linkėjimais!

Organizatorių vardu

Pfc. Vytautas Pleika.

KAROLIS ŽALKAUSKAS IŠVYKO Į EUROPA

Rugpiūčio mėn. viduryje VLIKO Vykdomosios Tarybos pirmininkas K. Žalkauskas išvyko į Europą. Ta proga K. Jurgėla per "A. Balsą" su K. Žalkausku padarė pasikalbėjimą apie Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto įsisteigimą, jo tikslus ir VLIKO Vykdomąją Tarybą. Kalbėdamas apie kenčiančią Lietuvą, K. Žalkauskas pareiškė, kad "įžuliu agresingumu Sovietai sukėlė prieš save visas didžiąsias Vakarų valstybes. Tatai yra mums tikras laidas, kad su laisvojo pasaulio pergale ateis ir mūsų tautai laisvės grįžimo diena. Tai dienai priartinti dirbkime; bet, žinodami priešų klastą ir žiaurumą, dirbkime didžiausiu apdairumu ir atsargumu, tausodami jėgas, kurių taip labai reikės laisvajai Tėvynei atkurti."

Iš Europos jau šį žemyną yra pasiekusios žinios, kad VLIKO Vykdomoji Taryba yra sudaryta tokiaime sąsate: K. Žalkauskas — pirmininkas, Dr. P. Karvelis, T. T. Šidiškis ir Doc. M. Brakas — nariai ir su atitinkamomis pareigomis.

AMERIKOS BALSAS EUROPOJE

"Amerikos Balsas" estų kalba kasdieninė programą iš Europos pradėjo birželio mėnesį. Rusų kalba tokios translacijos iš Europos pradėtos bene pora savaitių vėliau po lietuviškios atidarymo, kas įvyko gegužės 15 d. Latvių kalba translacijos dar neduodamos.

Lietuviškas "Amerikos Balsas" iš Amerikos dabar kas savaitę duoda K. Jurgėlos savaitinę pasaulio įvykių apžvalgą, P. Labanausko lietuvių spaudos apžvalgą, o Augštaitis įdomiai nagrinėja sovietiškaį gyvenimą. — Įdomūs Urvikio palyginimai tikrovės su propaganda, kalbomis ir duotais Lietuvos liaudžiai pažadais.

Iš Chicagos rašo, kad "Amerikos Balsas", taikomas Lietuvai, čia girdimas tik darbo valandomis — 11-tą rytą ir 4 p. p., taigi daugeliui paprastą dieną neprieinamas.

NAUJA PROBLEMA

Pagal turimus žvalgybos pranešimus sovietai jau skraido ir banio naują tarpkontinentinio, atominės bombos nešančio, šešių turbopropelerinių motorų varomą 36.000 arklų jėgų bombonešį-prototipą. Esą, šio lėktuvo spindulys 9.000 mylių, jo lubos — 45.000 pėdų (apie 15 km), o greitis 430 mylių per valandą. Ginkluotas net 12 patrankų.

NAUJAS REKORDAS

Naujasis Karo Aviacijos greit šaudas kulkosvaidis per minutę gali iššauti 4.800 kulipkų. Tai reiškia, kad, palyginus su II-jo Pasaulinio karo tokio pat ginklo šaudymo greičiu, šiandien kulipkos ryjamos 4 kartus greičiau.

BULGARAI KILĘ IŠ RUSŲ...

Bulgarijos vaikai pradžios mokyklose yra mokomi, kad jų protėviai yra buvę rusai nuo Volgos ir kad dabartinė Bulgarijos kultūra yra vien rusiškosios tąsa.

JT PARTIZANAI

JT karinėms jėgoms už fronto linijų talkininkauja partizanų grupės. Jos yra įvykdžiusios svarbių žvalgybos uždavinių.

TANKAI JAU SKRAIDO

Nors visa dar laikoma griežčiausioje paslapyje, bet žinoma, kad atitinkamas skaičius transporto lėktuvų C-124 Globmasters, tėra vieninteliai pasaulyje JAV lėktuvai, galį vežti tankus.

KORĖJOS UZFRONTĖ

Raudonoji Kinija šiaur. Korėjoje turinti 2,000 vyrų gerai parengtą parašutininkų dalinį, kurį savo transporto lėktuvais gali nuleisti į bet kurią Korėjos pusiasalio vietovę.

MOKSLINIS KARAS

Pagal "Newsweek", nuo 1 500 000 000 — 2 000 000 000 dolerių, skiriamų atominės energijos komisijai iš federalinio biudžeto — tikrai nepakanka. Visos išlaidos atominiam reikalams galinčios siekti ligi 10 milijardų dol. metams.

IŠ KUR TOS SKRAIDANČIOS LEKŠTĖS?

Sunku būtų tvirtinti, kad nepaprastai padažnėję ligi šiol nematyti skraidančių kūnų pasirodymai beveik virš visos Amerikos erdvės, o ypač virš sostinės Vašingtono, tebutų vien miražo ar kokio kito gamtos reiškinio pasireiškimas. Galimas dalykas, kad esama ko nors rimtesnio, apie ką dar šiuo metu nenorima prasiurti.

Taip, pavyzdžiui, Karo Aviacijos aukštieji karininkai ilgą laiką įtartinėję Navy, kad šie galį bandyti koki naują, super slaptą ginklą. Yra žinoma, kad Navy kurį laiką vykdė bandymus su į diską panašiais lėktuvais. Tik po daugelio aukšto lygmens susitikimų šie neaiškumai buvo išblaškyti. Esą, čia ne Navy galvosūkis...

PRODUKCIJA KYLA

Šiuo metu kas mėnesį Karo Aviacija gaunanti po 800 lėktuvų. Prieš 2 metus prieš Korėjos karo pradžią

buvo išleidžiama iš fabriku vos po 300 lėktuvų.

Prieš dvejis metus per mėnesį beveik nebūdavo pagaminama nei vieno tanko, tuo tarpu šiuo metu iš įmonių išrieda po 450 šarvuočių.

SUNKŪS NUOSTOLIAI, BET...

Karo Aviacija apskaičiuoja, kad nuo Korėjos karo pradžios sunaikinusi apie 60.000 š. korejiečių sunkvežimių. Tai yra daugiau sunkvežimių, kiek iš viso yra turėjusi raudonoji Kinija prieš įstodama į karą. Tačiau, sovietai nenutrūkstamai siunčia vis naujus papildymus.

TIEKIMAI PADIDĖJO 16 KARTŲ!

Šiuo metu JAV karys Korėjos fronte per dieną reikalingas 64 svarų įvairių tiekmenų. Tuo tarpu II-jo Pasaulinio karo metu kariui pakako 40 svarų, I-jo Pasaulinio karo metu 20 svarų, o Revoliucijos Karų metu karys pasitenkino tik 4 svarais tiekmenų!

PAVOJINGAS GINKLAS

Rumunijoje kiekvienas, noris turėti savo rašomąją mašinėlę, privalo turėti policijos leidimą. Nusikaltusieji baudžiami, kaip ir už nelegalų ginklo laikymą. Režimas tuo būdu stengiasi užkirsti kelią anti raudonųjų lapelių plitimui.

BIBLIOGRAFINĖS ŽINIOS

PASAULIO LIETUVIŲ SPAUDA APIE MŪSŲ KARIUOMENĖ,

1952 m. vasario-balandžio mėn. periodikos straipsnių bibliografija. **Baltrušaitis, L.:** Mirties kalnas. **Draugas (JAV) 33/6.**

Bobelis, Jurgis: Vasario 16-ji ir kūrėjai-savanoriai. **Draugas 39/5.**

Brazdžionis, Bal.: Lietuvos vaikai fronte. **Rytas (JAV) 15/6.**

Buturlovas, Algirdas: Kareivių atostogos Japonijoje. **Dirva (JAV), 4/II, 15.**

Butkus, Stasys: Laisvei švintant. **Vienybė (JAV) NN 1-17 (nebaigta).**

I. D.: Karys ir visuomenė. **Naujienos (JAV) 74/5.**

I. P.: Laiškas iš Korėjos. Kaip gyvename ir kovojame fronte. **Nepriklausoma Lietuva 13/4.**

J. P.: Lietuvis sprausminlame lėktuve. **Eskadrilės vadas Korėjoje. Draugas 92/II, 8.**

Karys, St. v. s.: Nežinomas karys. **Skautų Aidas (Kanada) 2/5.**

Linas, L.: Europos kariuomenės klausimu. **Amerikos Lietuvis (JAV) 9/3.**

Daumantas J. Partisans behind the Iron curtain. Translated by A. A. Jurgelaitis. Vytis (JAV) NN 2-4.

Matulaitis, K. A. kun.: Lietuvos gynėjas — šv. Kazimieras. **Ateitis (JAV) 3/51.**

Mikelėnas, J. dr.: Biržų miestui degant. **Mūsų Sparnai (JAV) 2/52-53.**

Mišauskas, R. V. cpl.: Lėktuvu aplink Ameriką. Nuotykingas parašutininkų gyvenimas. **Draugas 6/3, 5.**

Petraitis, B. A.: Partizanų sąjūdis Lietuvoje. **Draugas 39/6.** **Stalino pylimas Baltijos pajūriu. Draugas 42/8.**

Prūsų lietuvių pulkai ir batalionai. Keleivis (Vokietija) 1-2/7, 14.

Putna, Jonas: Laiškas iš Korėjos. **Nepriklausoma Lietuva 6/4.**

Ramojus, Vladas: Paskutinė diena Biržų krašte. **Mūsų Sparnai 2/45-51.** Tėviškės partizanų kapai. Iš ruošiamos atsiminimų knygos. **Draugas 33/II, 3.**

Ričkauskas, V.: legioninkas: Lietuvis Indokinijoje. **Draugas 40/6.**

Rutkauskas, Leo: Korėjos fronto pirmose inijose. **Draugas 71/5.**

Staričienka, Juozas A. sgt.: Kal buvau Korėjoje. **Darbininkas (JAV) NN 13-16.**

MARGIEJI LAIŠKELIAI KARIUI

Gerb. Redaktorium!

Liūdna, kad KARYS yra patekęs į sunkumus. Dar liūdniau, kad to kaltininkais esame mes — Lietuvos kariai dėl neuolumo. Būtų galima, jei KARYS, lydėjęs Lietuvos karį Nepriklausomybės kovose ir antrojo

pasaulinio karo sukūriuose, nustotų egzistavęs dabar, kada daugumoje materialiai mes stipriau stovime, negu anais sunkiais jo gyvenimo laikotarpiais. Gėda būtų mums, jei neišlaikytume KARIO gyvybės...

Jonas Davičikas

Waterbury, 1952. VIII. 3.

KARIO BIČIULIS-RĖMĖJAS

(Atkelta iš iliustr. dalies)

J. Ginkus priklausė ir priklausė daugeliui organizacijų bei draugijų: tarp 1909-26 metų priklausė Tėvynės Mylėtojų Draugijai, nuo 1908 m. SLA 38 kuopos narys, vėliau "Vienybės" spaudos bendrovės direktorius, dar kiek vėliau ir jos prezidentas. Susiformavus platesnio masto visuomenės bei šalpos organizacijoms, jis išrenkamas ALT, BALF direktoriumi, ALTS centro valdybos nariu ir 1-mo skyriaus pirmininku.

Maži rėmai neleidžia išsamiau apibrėžti jo šakotos ir vaisingos veiklos. Tikėkimės, jog jo supratingumas kiek vėliau suteiks progos plačiau apie jį pakalbėti O dabar Juozui Ginkui, kaip KARIO Bičiuliui-Rėmėjui, spaudžiame dešinę už jo dosnią auką.

Vidmontas: Kariuomenė ir apsiginkavimas. Naujienos 72/4.

Vytautas: Su kuprine ant pečių. Ateitis 3/61.

Witt, William C.: The Sabrijet pilot (Lt. Ted Kulengasky). The Marian (JAV) 41/7-9.

Zalatorius, Juozas sav. kūrjas: Kautynės ties Kėdainiais ir Sėtoje. Draugas 3/2.

Levikis, A.: A. a. plk. Vaclovas Janavičius. Australijos Lietuvis (Australija) 6/3.

Mirė (plk.) Vladas Rėklaitis. Naujienos 83/6.

Vilkaitis, J.: Vladą Rėklaitį paldojus. Naujienos 90/6.

Sudarė Lietuvių Bibliografinė Tarnyba, 602 Harvey St., Danville, Illinois, J.A.V.

Gerb. KARIO Redakcija!

Gana ilgą laiką teko laukti KARIO. Ir tuo, žinoma, nesistebiu, nes kaip daugeliui iš mūsų tremtinių, taip ir KARIO tremties kelias yra gana dygus.

Vienok su apgailstavimu tenka konstatuoti, kad tremtiniai nepakankamai reaguoja į susidariusią sunkią padėtį, dėl kurios, kaip šiuo atveju KARIO, kyla klausimas — būti ar nebūti? Jei kiekvienas jį prenumeruotų, aš manau, KARYS be pertraukos būtų lankęs savo skaitytojus, kurie kartą jį paskaitę tampa nuolatiniais skaitytojais. Būtų galima, kad toks puikus žurnalas KARYS nustotų ejęs, neatilkęs savo uždavinio, kuris aiškus kaip diena — Laisvoji Tėvynė.

Siunčiu 10 dolerių...

V. Paulionis

Canada, 1952. VIII. 4 d.

KARYS DĖKOJA AUKOTOJAMS

Mums džiugu šį kartą pranešti, kad KARIO balsas, ištartas praeitame numeryje, susilaukė teigiamo atgarsio skaitytojuose. Ne tik dalis skaitytojų atsiteisė uždelstas prenumeratas, bet dalis jų dadėjo ir aukos. Uolesnieji, kurių prenumeratos seniau sumokėtos, atsiuntė aukas specialiai, kad sustiprintų KARIO žingsnius. Šiuo kartu visiems puikų pavyzdį parodė brooklynietis visuomenininkas Juozas Ginkus, apie kurį šiame numeryje rašome atskirai.

Nuoširdus dėkui visiems, supratusiems KARIO dabartinę sunkią padėtį. Ligi šiol aukojo šie asmenys:

J. Ginkus iš Brooklyno	\$50
X. Strumskis iš Brooklyno	5
V. Paulionis iš Kanados	10
V. aJutokas iš Chicagos	1
B. Svilas iš Detroito	5
A. Paškevičius iš Kanados	1
K. Kielius iš Chicagos	2
VI. Obalevičius iš Rochester	1
V. Valiūnas iš Chicagos	5
J. Davičikas iš Waterbury	1

Tikėkimės, kad tai tik pradžia, ateityje sulauksime daugiau aukotojų ir KARIO egzistencija bus užtikrinta.

Šia proga dar pakartotinai kreipiamės į skaitytojus, neužsimokėjusius praeitų ir šių metų prenumeratos. Malonėkite kuo skubiau atsiteisti, nes nuo to pareina KARIO išsilaikymas.

Jums dėkingas

K A R Y S

680 Bushwick Ave.,
Brooklyn 21, N. Y.

P A R E I Š K I M A S

K a r i o Leidyklos dalininkams Broniui Aušrotui ir Domui Penikui

Aš, Simas Urbonas, buv. KARIO vyr. redaktorius ir KARIO Leidyklos dalininkas, šiuo pareiškiu, kad dėl pakitėjusių egzistencinio darbo sąlygų iš žurnalo KARIO Leidyklos ir aktyvaus KARIO redagavimo iki š. m. gruodžio 31 d. pasitraukiu. Pasilieku sau teisę iki š. m. gruodžio 1 d. pareikšti apie grįžimą atgal į aktyvų KARIO darbą. Jei iki to termino nieko nepareikšiu, šis mano pareiškimas įgys galios visiems sekantiems 1953 metams.

Taip pat šiuo pareiškiu, kad aš sutinku su kitų dviejų KARIO Leidyklos dalininkų, Broniaus Aušroto ir Domo Peniko, būsimais patvarkymais, kurie bus atlikti KARIO egzistencijos labui.
Brooklyn, 1952. VIII. 17.

(pas.) SIMAS URBONAS

Mes, Bronius Aušrotas ir Domas Penikas, čia pareiškiame, kad su aukščiau išdėstyto Simo Urbono pareiškimu žurnalo KARIO reikalu sutinkame.
Brooklyn, 1952. VIII. 17. (pas.) BRONIUS AUŠROTAS ir DOMAS PENIKAS

šis pareiškimas yra notarialiniu būdu patvirtintas.

KUPRINĖS PABIROS

RAUDONARMIEČIAI IR AMERIKONISKAS PYRAGAS

Tai įvyko Lietuvos nepriklausomybės kovų laikais. Kartą du bolševikų išalkę ir nudriskę raudonarmiečiai pačiupo į nelaisvę vieną lietuvių karį ir varosi savo pusėn. Kiek paėjęs, lietuvis rusiškai prašeko:

— Draugai, sėskimės ir truputį užkaskime.

— Kad mes nieko neturime valgyti, — liūdnai atsako ruseliai.

— Aš turiu, — pareiškia lietuvis. — Nors nedaug, bet pasidalinsime visi.

Lietuvis iš kareiviškos kuprinės išsiima baltos iš amerikoniškų miltų keptos duonos gabalą ir truputį virtų lašinių. Viską padalija į tris dalis.

— Visa tai iš Amerikos, — pastebi lietuvis.

— Ar jūs visi gaunate tokį pyragą ir lašinius? — klausia raudonarmiečiai.

— Ne tik mes kareiviai, bet ir visi belaisviai maitinami tokia pat duona ir lašiniaus. Amerika daug mums atsiuntė, — aiškina lietuvis.

— Ir belaisviai taip maitinami?! — nustemba ruseliai.

Suvalgę apsilaižo, apsižvalgo, ar niekas jų nemato. Po to ištisia lietuviui savo ginklus ir sako:

— Imk, drauge, mūsų šautuvus ir varyk mus į savo nelaisvę. Tik greičiau eikime, kad kiti mūsiškiai neuzkluptų.

LIKVIDAVO NERAŠTINGUOSIUS

Lenkijos švietimo ministeris giriiasi, kad komunistiniam Lenkijos režimui pavyko likviduoti neraštinguosius. Atsargiai, drauge ministeri, mes bijome, kad likviduodami "neraštinguosius" neužkliudytumėt ir raštingo. Mat, kai jūs taip skubate viską likviduoti, visai gali atsitikti...

Derybos Panmundžome

Pasaulio spaudo patiekia keletą humoristinių tų derybų vaizdų. Štai vienas būdingesniųjų.

Derybų metu pamundžome vienas Amerikos delegatų netyčia po stalu užkliudė šiaurės korėjietės stenotipistės koją. Jis tuojau mandagiai atsiprašė:

— Labai, labai prašau atleisti.

Stenotipistė nieko neatsakė amerikiečiui, bet kažką pažnibždėjo greta

sėdinčiam kinų majorui. Šis savo ruožtu kažką pasakė šiaurės Korėjos generolui. Generolas tuojau nubėgo prie telefono.

Po pusvalandžio jis grįžo ir vėl kažką pasakė kinų majorui. O jau majoras pasilenkė prie stenotipistės ir į ausį jai vėl kažką pasakė.

Tada stenotipistė maloniai nusišypsojo ir atsakė amerikiečiui:

— Labai prašau...

Du čekai kaimynai kalėjime

Tarp daugelio kitų kalinių sėdi du geri kaimynai — Jonas ir Povilas.

— Už ką tu patekai į kalėjimą? — paklausė Povilas Joną.

— Už tai, kad truputį patingėjau...

— Kodėl gi taip atsitiko?

— Vakar aš sutikau savo seną prietelių ir mes labai atvirai pasikalbėjome.

Po to pasikalbėjimo aš ruošiaus nubėgti į policiją ir savo prietelių išduoti. Bet patingau ir nusprendžiau tai atlikti šiandien. Aš pavėlavau. Mano draugas buvo išdavęs mane jau vakar.

— Jau kaip karšta New Yorke, turbūt niekur kitur taip nėra karšta.

— Ne, mano mielas. Vistik Sibire karščiau...

— Sakyk, kodėl mes taip daug organizacijų ir partijų turime?

— Aišku. Todėl, kad mes turim daug vadų...

Stalino istorinis anekdotas

1941 metais Stalinas buvo paklaustas (istorinis faktas):

— Kur jūsų nuomone dingio lenkų karininkai iš Katyno?

— Galbūt jie išvažiavo į Mandžūriją, — atsakė Stalinas.

Metas juoktis. Anekdotas baigtas.

Ištrauka iš Laiško:

"... esu pasipiktinęs tomis derybomis Panmundžome. Jos nei iš vietos. Kodėl gi mūsų VLIKui derybos su diplomatais puikiai sekasi. Jie susitars anksčiau, negu reikks namo grįžti. Neabejoju..."

Amerikoj meluok su saiku, nes čia kaip tik tie saikai nepanašūs į Europos saikus, ir tu gali apsirikti...

Naujas priežodis: dipukas tol tau draugas, kol neturi automobilio. Pasakui — nepavysi...

— Iš kur atsirado skrajojantios lėkštės?

— Argi tu nesupranti? Vasara karšta, sensacijų nėra, tai jos iš "popierių" ir pasidarė.

Caras Kauną vadindavo rusiškai Kovno, bet ten gyveno ir lietuviai. Dabar Maskvoje visi stengias lietuviškai tarti — Kauunasss. Bet lietuvių Kovne nebėr.

Šiame krašte mūsų spauda turi daug platintojų. Tik labai gaila, kad jų tarpe pasitaiko ir tokių, kurie spaudą platina tik lig savo kišeniaus. Ne toliau.

Naujos patarlės

Šalta, kaip draugo Paleckio kabinete. (Mat, jis vargšelis visą laiką dreba.)

Grįžę daugų galvas...

Čekoslovakijos Sveikatos ministras, vizituodamas naują ligoninę, pastebėjo grupę žmonių, daužančių savo galvas į sieną. Kai jis paklausė savo palydovo, kodėl jie taip elgiasi, šis atsakė:

— Tai yra tie, kurie kątik grįžo iš užsienio...

Kapitalistinė propaganda

Draugas Petrovas, Tiekimo skyriaus vice-komisaras, aiškino Maskvos lankytojų grupei:

— Jei yra maisto kaimuose, bet jo nėra miestuose, kaip tai praktika rodo šiuo metu, tai bus nukrypimas į dešinę. O jei mes pasiektume tokią padėtį, kad maisto būtų pakankamai miestuose ir jo nebūtų kaimuose, tai būtų nukrypimas į kairę.

Tada, susirūpinęs vizitatorius iš Čekoslovakijos Karolis, paklausė:

— O kaip aiškintume tokį reiškinį, kai maisto būtų pakankamai ir kaimuose ir miestuose?

— Tai, drauge, būtų tik kapitalistinė propaganda, — nutraukė čeką vice-komisaras.

ERIC WILLIAMS THE WOODEN HORSE

Atsiliepimai apie KARIO
išleistą knygą

*

“Autoriaus asmenišką patyrimą ir sunkūs išgyvenimai karo belaisvių stovykloje, Vokietijoje, nulėmė tai, kad knygoje MEDINIS ARKLYS pabėgimas iš belaisvių stovyklos yra aprašytas neturintiu sau pavyzdžio vaizdinumu. Tikslūs apskaičiavimai, šaltumas ir drąsa lydėjo visą šį pabėgimo darbą ir žygį. Tuo metu, kai trys britai-belaisviai neįsivaizduojamu sunkumu kasasi tunelį, čia pat esant vokiečių sargybiniams, sekant šnipams, šunims ir akinančiai šviečiant prožektoriams, — mes visą laiką esame slegiami nepakečiamos nežinomybės jausmo...”

N. Y. HERALD TRIBUNE

*

“Tai viena nuostabiausių modernųjų laikų nuotykių apysakų”.

LONDON TIMES

*

“Tai pirmą kartą istorija apie žmogaus pasiryžimą ir dvasių galią”.

Field Marshall

BERNARD MONTGOMERY

KNYGA IŠSIUNTINETA

Pirmasis šioje šalyje KARIO leidinys Eric Williams pergyvenimų knyga MEDINIS ARKLYS visiems ją užsisakiusiems — tiek pavieniams prenumeratoriams, tiek platintojams — jau išsiuntinėta. Kas seniau užsisakęs, dar ligi šiol nebūtų gavęs, malonėkite rašyti tik šiuo vienu adresu: KARYS, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Siųsdami prenumeratoriams paraginimus, pasiūlėme su specialia tik KARIO skaitytojams padaryta nuolaida įsigyti šią knygą. Ligi šiol tik mažuma ją tiesioginiai iš mūsų užsisakė. Šiuo kreipiamės į visus prenumeratorius paskubėti su užsakymais. Mes, kurie dirbame prie KARIO žurnalo, ir Jūs, kurie esate jo nuolatiniai skaitytojai, esame lyg viena šeima, tad būkite aktyvūs paremti mūsų geras pastangas. Laukiame!

TAUPOKITE PER PAŠTĄ. SAUGU IR PATOGU. MES APMOKAME PAŠTO IŠLAIDAS.

LIBERTY FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Philadelphia, Pa.

235 NORTH BROAD STREET
(Temporary Address)

New Building Under Construction
at 202-04 North Broad Street

STATEMENT OF CONDITION
AS OF DECEMBER 31, 1951

ASSETS

First Mortgage Loans	\$8,316,834
Improvement Loans	25,543
Loans on Savings Accounts	82,997
Federal Home Loan Bank Stock ..	175,000
Cash on Hand and in Banks	1,112,033
Office Building and Equipment ..	166,866
Parking Lot — 1415 Race Street ..	22,723
Deferred Charges and Other Assets	15,791
TOTAL	\$9,917,587

LIABILITIES

Members' Share Accounts	\$8,428,470
Advances—	
Federal Home Loan Bank ...	850,000
Loans In Process	55,431
Other Liabilities	10,311
Employees' Retirement Reserve ..	22,077
Other Specific Reserves	3,520
General Reserves .. \$295,500	
Surplus	252,278
TOTAL	\$9,917,587

CHARLES S. CHELEDEN, President

ŠI LIETUVIŠKA ĮSTAIGA —
SAUGIAUSIA VIETA JOSŲ
INDELIAMS.

SKELBIAMĖS KARYJE!

AMERIKOS LIETUVIAI ROMANUOSE

SIRDIES RŪMAI — Tai nepaprastas naujas romanas, kuriame aprašoma viena Amerikos lietuvių šeima, ypač jų dukrelė, kuri vaikščioja su savo gydytoju širdies rūmuose... Knyga turi 450 puslapių, iliustruota, labai gražiai atspausdinta: kaina 4 doleriai.

ŠLIUPTARNIAI — pirmutinė tokia teisinga, atvira, įdomi ir stambi knyga (istorinis romanas) apie Amerikos lietuvių tautinį ir kultūrinį atgimimą, apie jų sunkumus, vargus, kančias ir kovas dėl lietuviybės ir geresnio šviesesnio rytojaus. 652 puslapiai, kieti drobės viršeliai, labai graži spauda; kaina 3 doleriai.

Abidvi knygos sykiu tik už 6 dolerių! Persiuntimo lėšas apmokame. Rašykite: Dr. Alg. Margeris, 3325 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.

Auka lietuviams invalidams

Z. Strazdas iš Hardfordo per KARIJ siunčia surinktas aukas Invalidų Fondui. Aukojo šie kolektyvai:

1. Amerikos Lietuvių Legiono Hartfordo Frederick'o Sabonio Postas Nr. 7 \$15.00

2. To paties Posto Moterys — Rėmėjos 5.00

3. Skautai 3.00

Šios aukos surinktos parengimų metu.

Niekuomet nevėlu išsirašyti daugelio mėgiamą iliustruotą KARIO žurnalą! Gausite ir pirmuosius šių metų numerius.

KARYS — tautinės, krikščioniškos dvasios sparnuotas žodis, tai visų laikų lietuvių karių gyvenimo, kovų ir darbo tikrasis veidrodis; tai mūsų tradicinis viešingos kovos organas su visais Lietuvos priešais nuo 1919 metų.

KARYS — visiems mūsų kariams JAV armijoje! Žūtbutinės kovos akivaizdoje — šiandien visi esame Lietuvos laisvės kariai.

Prenerata (4 dol.) ar jos daļi kviečiame siųsti: KARYS, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Winter Garden Tavern, Inc.

Puikus baras, restoranas ir didelė salė susirinkimams, vestuvėms ir kitokiems sociališkiems pobūviams

SAVININKAS

VYTAUTAS BELECKAS

1883 Madison Street, Brooklyn 27, N. Y.
(Prie Forest Ave. stoties) (Ridgewood)

Tel.: EV 2-9586

VISI KVICIAMI ATSLANKYTI

KVICIAME UZSISAKYTI
plačiausiai Amerikoje skaitomą laikraštį

“DARBININKĄ”

Išeina du kartus savaitėje

“DARBININKAS” buria aplink save daug bendradarbių. Visuose pasaulio kraštuose turi savo korespondentus ir yra geriausiai informuotas lietuvių laikraštis.

Prenumeratos kaina metams:

JAV	\$5.00
Brooklyn, N. Y.	\$5.50
Kanadoje	\$5.50
Užsienyje	\$5.50
Pusmečiui	\$3.00

“Darbininkas” susipažinimui siunčiamas
2 savaites nemokamai

ADRESAS:

“DARBININKAS”
680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

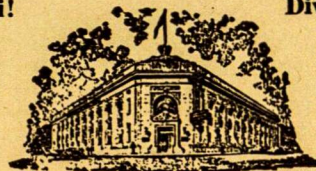
LIETUVIŲ DIENOS

MODERNIŠKAS ILIUSTRUOTAS
MAGAZINAS

Kiekvienas lietuvis turėtų jį skaityti.
Metinė pren. \$3.00. Adresas:
9204 S. Broadway, L. A. 3. Calif.

Apsžiūrėk ir
Taupyk
Saugiai!

Standard Moka
Aukštesnį
Dividendą!

STANDARD FEDERAL
yra stipriausia taupymo įstaiga Amerikoje

TURTAS virš \$31,000,000
ATSARGŲ FONDAS „ \$ 3,000,000

STANDARD FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

4192 Archer Avenue, Kampas Sacramento Ave.
Telefonas: VIRginia 7-1141

JUSTIN MACKIEWICH, prezidentas

Įstaigos valandos: Kasdien nuo 9-tos ryto iki
4 val. po pietų, Keturvirtadieniais
nuo 9-tos val. ryto iki
8 val. vakaro, Trečiądieniais
visai neatidaroma.

Technikos darbuotojų nepriklausomas populiarus
mėnesinis laikraštis

TECHNIKOS ŽODIS

JAV ir užs. metams 2 doleriai. pusmečiui — 1 doleris
ADM. adresas: K. Bertulis, 1616 So. Christiana Avenue,
Chicago 23, ILL., U. S. A.

Leidžia: Amerikos Liet. Inž. ir Arch. Sąjunga.

“PELĖDA” vienintelis iliustruotas humorio ir satyros žurnalas Jungt. Amer. Valst.
“Pelėdoje” atsispindi visas Amerikos lietuvių gyvenimas, kaip kreivame veidrodyje. Gyvenimas be “Pelėdos” — tiek pat, kaip be druskos.

Prenumerata: metams \$4.00, pusei metų \$2.50. Atskiras numeris 40 centų.

Nuliūdime ir susigrauzime kreipkitės į “Pelėdą”:
LIETUVIŲ KNYGYNAS “NEMUNAS”,
3143 So. Halsted Street, Chicago 8, Ill.
Tel. Victory 2-3314

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

yra bendruomeninis visų Kanados lietuvių laikraštis, nežiūrint jų politinių, religinių ir kitokių nusistatymų, todėl ypač brangina visų lietuvių talką, nes tikrai bendromis jėgomis galima pasiekti visiems rūpimų ir brangių tikslų.

NEPR. LIETUVOS kaina metams \$4.—
7722 George St., Montreal 32, P. Q. Canada

Planingas taupymas moka gerus dividendus

Kiekvienas žmogus turėtų atliekamus nuo pragyvenimo pinigus taupyti kas savaitę. Taupyti reikia: senatvei, vaikų mokslui, įsigijimui namo, automobilio, atostogoms, vestuvėms, krikštynoms ir kitiems reikalams. Kas turi susitaupęs pinigų, tas jaučiasi saugesnis ir laimingesnis. Pradėk taupyti šiandien.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Chartered and Supervised by the United States Government

2202 W. Cermak Rd., Chicago 8, Illinois
Tel. Virginia 7-7747

JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.

ALBINAS BENIULIS

ATLIEKA PERKRAUSTYMUS
ir įvairių daiktų pervežimus.

Taip pat persiunčiame į užsienį įvairaus maisto pakietėlius.

Kreiptis:

2554 SO. HALSTED ST. CHICAGO, ILL.
Tel. DANube 6-3245

LIŪDESIO VALANDOJ

šaukite:

MAŽEIKA & EVANS LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

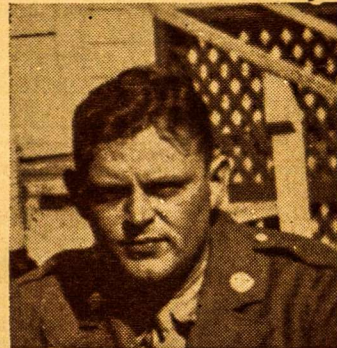
6845 So. Western Ave. Chicago, Ill.
REpublic 7-8600—7-8601

Air Conditioned kopyčia :- Automobiliams vieta

Tiems, kurie gyvena kitose miesto dalyse, gausime kopyčią arčiau jūsų namų.

JONAS BUDRIKAS

Jaukus lietuviškas restoranas ir valgykla, biliardas ir stalo tenisas. Įvairūs gėrimai, šalti ir šilti užkandžiai. Tremtinių mėgstamiausia vieta. Erdvi salė įvairiems parengimams.

1442 SO. 49-TH CT., CICERO 50, ILL.
TEL. TOWNhall 3-9472

MARGUTIS

SENIAUSIAS IR GAUSIAI ILIUSTRUOTAS
LIETUVIŠKOS MINTIES ZURNALAS

MARGUTIS įsteigtas komp. A. Vanagaičio

Prenumeratos kaina metams \$3.00

Susipažinimui siunčiamas dovanai

6755 S. Western Ave., Chicago 36, Ill.

Antanas M. Phillips

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

3307 S. Lituania Ave., Chicago, Ill.

Tel. YAards 7-3401

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

6812 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

Telefonas Grovehill 6-0142

1410 SO. 50th AVE., CICERO, ILL.

Telefonas TownHall 3-2109

KOPLYČIOS VILOSE MIESTO DALYSE

ANTHONY B. PETKUS

LIETUVIŲ AUDITORIJA

Populiariausia Chicagos lietuvių parengimų ir užėigos vieta, administruojama: J. Akelio, ir J. Malioriaus. Čia yra didžioji salė koncertams - baliams ir dvi mažesnės salės susirinkimams, šeimyniniams ir kt. parengimams. Viena mažųjų svetainių naujai išdekoruota lietuviškam stiliuje dail. Vl. Vijeikio. Čia šeštadieniais ir sekmadieniais prie jaukios muzikos galima puikiai praleisti vakarus pas savuosius.

3133 SO. HALSTED ST., CHICAGO, ILL.

Telefonas: Victory 2-6172